

TORSDAG 27 OKTOBER. NR 43/2016

Därför stöder de Trump
Sidan 10

Kyrkor prövas hårt i Aleppo
Sidan 6

Biskopen skrev om kärlek
Sidan 8

Soul What?
Sidan 12

► **DENNA VECKA:** BILAGA TILL HELSINGFORS FÖRSAMLINGAR

Nu finns den goda viljan att bli sams

Biskopsvisitationen i Vanda svenska visade att församlingen vill lämna kriser och konflikter bakom sig.

Sidan 4

Flyttrumba i Helsingfors

Sidan 5

Protestera mot prestige och själviskt ägande

Sidan 13

Runt matbordet föds ett vi

Sidan 7

Våga visa barnen känslor

Sidan 7

Att berätta är ett sätt att leva

Sidan 2

LEDARE MAY WIKSTRÖM

Svår konst att se församlingen

KP INFÖR biskopsvisitationen i Vanda svenska församling steg temperaturen märkbart i det offentliga. Vissa förhandsnyheter tonade ner den rutinmässighet som biskopsvisitationerna bygger på, för att i stället lyfta fram den mångåriga konflikt som botten in sig i församlingens förvaltning och personalfrågor. Stämpeln av "bråk i församlingen" vägrar envist att blekna, trots att det också finns framsteg att rapportera i arbetsplatsundersökningar och rapporter. Självklart har svårigheterna skadat både arbetet och de inblandade. Därför är det naturligtvis viktigt och positivt att församlingen jobbar vidare med frågorna.

MEN när biskopen i Hufvudstadsbladets uppföljningsintervju i en bisats uttrycker att det tycks finnas en särskild tillfredsställelse i att beskärma sig över att just församlingsfolk kommer ihop sig sätter han fingret på något fundamentalt, som inte bara gäller Vanda svenska. Iakttagelsen handlar nämligen inte bara om smaskigheten i när de som borde vara "goda kristna" träter, utan om det svåra begreppet församling. Genom att snäva ner församlingen till de anställda och, som i Vandafallet, förtroendevalda krymper begreppet till något som ignorerar de tusentals medlemmar som också de är församlingen.

Vi talar om alla dem som helt odramatiskt tillhör sin församling. Föräldrar som fumlat med en napp vid dopfunten för att dämpa en liten människa som inte uppskattar inträdet i den stora gemenskapen fullt så ljudlöst som de vuxna önskar. Eller de som slår sig ner i ett kansli en mulen tisdags-eftermiddag som den här för att tala om att ta avsked av någon som de älskat, någon som lämnat dem. De är församlingen. De lever, älskar, gläds och sörjer i en vardagslunk genom åren som i sig är församlingsliv.

Eller, varför inte, den fortfarande rätt stora andel nyhetskonsumenter som själva är medlemmar, och som skummar igenom rubrikerna. Också de är ju faktiskt – församlingen.

DET ÄR alltså något fundamentalt snett med vårt seende när blicken riktas mot kyrkan. Å ena sidan är den gemenskapen intimt vi själva. Å andra sidan överläts allt för ofta rätten att "vara församling" åt anställda och förtroendevalda. Bråk och bråkande simmar i en guldfiskskål där publiken roat pekar finger, men glömmer att tre fingrar samtidigt pekar bakåt mot dem själva. Risken med det snäva seendet är också att anställda och förtroendevalda tappar sitt sikte. Var finns planer för det som inte handlar om förvaltning och byggnader? Lydde en fråga på visitationen i Vanda.

DET handlar alltså inte bara om var skulden för det som definitivt inte är bra – och som behöver redas ut – ska placeras.

Det handlar också om att en liten skara, felaktigt, får det enda mandatet att representera kyrkan. Så är det inte. Minns babyn och de sörjande. Också de. Också vi. Varje dag.

"Det är något fundamentalt snett med vårt seende när blicken riktas mot kyrka och församling."

PROFILEN: MALIN KLINGENBERG

"Kyrkan är generös. Man kan få det man behöver fast man inte är så säker på vad man kan ge tillbaka."

Buren av berättelsen

Ge dig själv tillåtelse att ta dina vildaste tankar på allvar, säger författaren Malin Klingenberg.

– Många tar livet av sina idéer alldeles för snabbt.

TEXT OCH FOTO: CHRISTA MICKELSSON

När **Malin Klingenberg** var liten drev hennes syskon ibland med henne för alla de idéer och infall hon fick.

– Under en tid var jag till exempel besatt av riverdance. Jag lekte med tanken på att satsa allt och bli professionell dansare, fast jag aldrig dansat tidigare. För mig kändes det ändå som en verklig möjlighet.

Hon blev inte dansare, och största delen av de många andra påhittade genomfördes aldrig.

– Jag är mera nyfiken på den kreativa processen och på det som kommer ut ur den än huruvida en galen idé kan realiseras eller inte.

Sin skapariver och kreativitet har hon stor nytta av i sitt jobb som barnboks-författare. Malin Klingenberg skriver som bäst på sin sjunde bok.

– Jag har alltid tyckt att det är roligt att skriva början av en bok, då alla möjligheter fortfarande finns och jag får utforska karaktärerna. Det är mycket värre sedan när jag skrivit in mig i ett hörn och måste lösa alla problem jag har skapat.

Berättelsens kraft

Sedan hon lärde sig bokstäverna har Malin Klingenberg varit en läsande och skrivande människa. Men det talade ordet har varit lika viktigt för henne.

– Berättelsen har haft och har en viktig plats i vår familj. Min farmor, **Anna-Lisa Klingenberg**, berättade massor om sin barndom. Hon skrev texter som hon läste upp för oss barnbarn när vi kom på besök. Hennes texter blev också böcker, en andaktsbok och en bok med levnadsberättelser.

Flera av barnbarnen skriver och läser flitigt ännu i dag.

– Också mina barn läser mycket. Jag tror inte att det är genetiskt, utan något man lär sig, ett sätt att leva. I vissa familjer är det sport eller friluftsliv,

i vår familj har det varit berättelserna som varit viktiga. Jag tror att farmor lade grunden till det och så har vi matat på det hos varandra.

– När farmor låg på sin dödsbädd sa hon: "Ni får ju ta de där dagböckerna och läsa dem." Det känns väldigt bra att hon sa så, att veta att hon ville att vi skulle göra det.

Farmodern var mån om sammanhållningen i slakten, knöt ihop de sjutton kusinerna och rapporterade vidare om det som hänt, även om alla inte träffades regelbundet.

– Om farmor hade varit jämnårig med mig tror jag att hon älskat Facebook! Vi kusiner har en egen Facebookgrupp som hjälper oss att inte tappa kontakten, det är särskilt bra nu då farmor inte längre fungerar som nyhetsbyrå.

Vill vara ödmjuk

Farmor Anna-Lisa var prästfru. Malin Klingeborgs farfar var präst, hennes pappa är det också.

– Att växa upp i ett så tydligt kristet och kyrkligt sammanhang har påverkat mig. För mig representerar den kristna gemenskapen något väldigt positivt.

I tonåren var hon aktiv i församlingen.

– Då var jag väldigt svartvit i mitt sätt att se på många saker. Men det är man ju i tonåren, oberoende av vad man gör och intresserar sig för. Men sedan började jag glida ur den där svartvita bilden av kristendomen.

I dag är hon inte församlingsaktiv men känner att hon har en given plats i kyrkan.

– Jag vet att många som stigit ut ur en församlingsgemenskap har upplevt brytningen som dramatisk och tung. Jag har aldrig känt några krav på att leva upp till några kristna förväntningar, och det har nog bidragit till att jag

fortfarande har en väldigt positiv bild av vad det är att vara kristen. Jag känner att jag får vara precis som jag är och ändå kan vara en del av kyrkan om jag vill, trots att jag inte ens vet vad jag riktigt tror på.

Hennes syn på vad det är att leva ett kristet liv har vidgats av att hon vistats i många olika sammanhang och länder.

– Det finns falanger som tror sig veta precis vem Gud är, vad han vill och hur man ska tolka Bibeln. Men jag har svårt att tro att vi just i Svenskfinland skulle veta mer om Gud än man gör på andra ställen. Det är nog bäst att försöka behålla sin ödmjukhet, ingen vet ändå någonting, alla tror. Och det är som detska vara.

Att gifta sig i kyrkan och låta döpa familjens tre barn var en självklarhet.

– Det finns en trygghet i traditionerna. Man ska inte behöva tycka att man inte får ta del av dem fast man inte är så säker på vad man tror. Kyrkan är generös: Man kan få det man behöver fast man inte är så säker på vad man kan ge tillbaka.

Hon tycker att kyrkan många gånger blir orättvist dömd.

– Särskilt av personer som inte vuxit upp i de sammanhang de dömer och har fördomar om vad kyrkan är. Jag säger inte att det inte finns individer med väldigt tråkig erfarenhet av hur kyrkan behandlat dem, men kyrkan har många sidor.

Kanske allra mest uppskattar hon kyrkan för att den står upp för den lilla människan.

– I ett väldigt hårt samhällsklimat talar kyrkan med en röst som försvunnit från nästan alla andra ställen. Nästan överallt handlar det främst om pengar.

Aftonbön

När hennes äldsta barn var små blev aftonbönen en del av familjens kvällsritual.

– Vi brukar be aftonbön och be för fadderbarnen. Vad jag personligen känner och tänker i den stunden spelar egentligen inte så stor roll. Jag tänker mig att det är ett fint verktyg att ta till när man behöver det. Det handlar om att lämna ifrån sig dagen. På ett sätt handlar det också om en berättelse: att sätta ord på det man varit med om och det som bekymrar en.

KYRKPRESSEN REDAKTIONEN

Ansvarig chefredaktör
May Wikström
tfn 040 153 0313
may.wikstrom@kyrkpressen.fi

Redaktionen i Helsingfors
Sandvikskajen 13
00180 Helsingfors
tfn (09) 612 615 49/
040 831 6545
redaktionen@kyrkpressen.fi

Redaktionen i Österbotten
Norrmalmsgatan 21 A,

68600 Jakobstad
tfn 040 831 3599

Redaktörer e-post:
förnamn.efternamn@kyrkpressen.fi

Liisa Mendelin
tfn 040 831 6322
Christa Mickelsson
tfn 040 831 6788
Johan Sandberg
(Österbotten)
tfn 040 831 3599
Sofia Torvalds
tfn 040 831 6748

Nina Österholm
tfn 040 831 6836
Webbredaktör:
webred@kyrkpressen.fi
Layout: Malin Aho
tfn 040 831 6902

Utgivare: Fontana Media Ab
Bank: Danske Bank
IBAN: FI34 80001301 158540
BIC: DABAFIHH

Parabild: Christa Mickelsson

Tryck: Botnia Print, Karleby

ADRESSÄNDRING

Kyrkpressen är en gåva till dig från din församling!

I regel uppdateras din adress också i Kyrkpressens adressregister när du gör en flyttanmälan. I annat fall, vänligen kontakta **din församling**. Om du beställer Kyrkpressen privat kontaktar du oss: prenumeration@kyrkpressen.fi.

KYRKPRESSEN ANNONS

Annonsredaktör:
Erika Rönngård
tfn 040 831 6614,
annons@kyrkpressen.fi

Annonspriser:
Färg 2,05 €/spmm
Svart-vit 1,65 €/spmm
+ **Moms 24%**

Radannonser:
4,50 €/rad inkl. moms.
Familjeannonser:
1 €/spmm inkl. moms.

Lämna in din annons på kyrkpressen.fi helt utan extra kostnad.
För familje- och radannonser per telefon, mejl eller post tillkommer 5 euro i serviceavgift.

Annonsdeadline torsdag klockan 12 veckan före utgivning.

Annonsförsäljning:
förnamn.efternamn@kyrkpressen.fi

Robin Norrbäck,
tfn 044 027 0293,

Jonny Åstrand,
tfn (06) 347 0608,
eller 0500 924 528,
fax (06) 347 1018

Prenumerationspriser:
Finland & Norden 65 €
Utlandet 84 €

ISSN 0356-1275

MALIN KLINGENBERG har bestämt sig för att inte forcera fram visshet när det gäller tron.
– Kanske är det så att man behöver ett helt liv för att förstå vad man tror på. Kanske man inte ens under en livstid kommer fram till något, och kanske är det också helt okej.

MALIN KLINGENBERG

FÖRFATTARE, SKRIVER BARNBÖCKER OCH JOBBAR MED LÄROMEDEL.

BOSATT I JAKOBSTAD.

GIFT, HAR TRE BARN.

DRIVER FÖRETAGET "EN GUL APELSIN" OCH EN BLOGG MED SAMMA NAMN.

Pernåbor vill ha kvar sin tvåspråkiga församling

SAMMANSLAGNING. Omkring 50 personer slöt i onsdags upp för att diskutera framtiden i Pernå församling. Utredningar pågår inför en möjlig sammanläggning. En modell med endast två stora församlingar i Lovisanejden, en finsk och en svensk, har förts fram.

– I synnerhet de finskspråkiga tyckte att det är

synd att splittra och dela upp en fungerande tvåspråkig församling som vi för tillfället har i Pernå, säger kyrkoherde **Robert Lemberg** till Svenska YLE.

Mötesdeltagarna var också oroade över att församlingsidentiteten går förlorad i en stor församling. Också en viss rädsla för att all verksamhet kommer att centreras till

Lovisa uttrycktes. Utredningsmännen ska avge en rapport till domkapitlet senast i december i år. Det är Kyrkostyrelsen som fattar det slutliga beslutet år 2017.

PERNÅ KYRKA. FOTO: ARKIVBILD

KING TOURS

Åk till solen: Aqaba i Jordanien eller Marsa Alam och Kairo i Egypten.

Upplev Rom 23-27.3.2017 Nordbor i Rom- i berömda personers fotspår Klassisk rundresa till Israel 23-30.4.2017 I Luthers fotspår, flera resor under 2017

Fler resor se www.kingtours.fi. Tag kontakt info@kingtours.fi och Stina Lindgård 0400 438854

Nu ser Vanda svenska framåt

VANDA. Nu finns den goda viljan att gå vidare. Det är budskapet efter helgens biskopsvisitation i Vanda svenska församling.

TEXT OCH FOTO: **SOFIA TORVALDS**

I många år har nyheter från Vanda svenska församling nått också över dagstidningarnas nyhetströskel. Det har handlat om utrymmesproblem och konflikter mellan kyrkoherde och församlingsråd. Men när biskop **Björn Vikström** och andra medlemmar från domkapitlet i Borgå gjorde en biskopsvisitation till Vanda i slutet av förra veckan var budskapet tydligt.

– Både anställda och förtroendevalda är trötta på att Vanda svenska församling i medierna stämplat som en församling i konflikt och kris. Visst finns det spänningar, men det är inte de som präglar gemenskapen, sammanfattar biskop **Björn Vikström** stämningen under söndagens visitationsstämma.

De problem som lyftes fram under visitationen är sådana som också många andra församlingar kämpar med. Hur ska man få bukt med oroliga konfirmander så att de inte präglar en gudstjänst med få deltagare? Hur ska fler Vandabor lockas till gudstjänsterna?

– Ordet ”kommunikation” kom ofta upp, både i samtalen med anställda och förtroendevalda, säger biskopen.

Hans recept är lösningsinriktad kritik, och framför allt att kritik framförs i enrum i stället för offentligt.

– Det är viktigt för alla att få positiv feedback. Vi ska inte skapa en kultur där du som församlingsanställd är rädd för att göra fel.

Stolta över sitt arbete

Virva Nyback, som är stiftssekreterare för personalvård, har mött alla anställda i Vanda svenska församling både enskilt och tillsammans.

– Den fråga jag ville ha svar på var hur arbetslaget mår under kyrkoherde **Martin Fagerudds** ledning.

Hon tänkte sig att den bild församlingen fått i medierna också kunde ha präglat de anställdas självbild.

– Till min stora förvåning mötte jag ett arbetslag som är stolt över sitt arbete.

En av de utmaningar som de anställda lyfte upp var kontakten till församlingens borna. Många av de anställda har inte själva några band till orten och önskade mer stöd från församlingens medlemmar.

– Deras budskap var: det skulle vara så roligt om ni i församlingen kom aktivt med och jobbade för den, sa Nyback och riktade sina ord till alla dem som var närvarande vid visitationsstämman.

UNDER VISITATIONSTÄMMAN hann också församlingsmedlemmar utbyta några ord med biskop **Björn Vikström**.

Ett annat stort problem som de anställda lyfte fram var församlingens utrymmen. En del av dem är i så dåligt skick att de anställda inte klarar av att vistas där.

– Det anstränger också arbetslaget. Dessutom leder det lätt till att de som inte kan vistas i vissa utrymmen marginaliseras.

Ny konsult ska väljas

Samarbetsvärdigheterna mellan kyrkoherde och församlingsråd lyftes också fram av församlingsmedlemmar under visitationsstämman. Varför har inte alla församlingsrådsmedlemmar deltagit i mötena?

Biskop **Björn Vikström** vill gärna gjuta olja på vågorna.

– Efter november i fjol har alla medlemmar i församlingsrådet deltagit i mötena. Den saken kan vi lägga bakom oss. Domkapitlet har erbjudit hjälp av en utomstående konsult, men det försöket utföll inte bra. Nu ser vi vidare och försöker hitta en lämplig person, säger Vikström.

Han poängterar att det nu finns en vilja att jobba med den ansträngda stämningen mellan kyrkoherde **Martin Fagerudd** och en del av medlemmarna i församlingsrådet.

– Det är ju inte meningen att det ska

kännas tungt för de förtroendevalda att gå på församlingsrådets möten.

Var finns visionerna?

En av dem som uttalande sig vid visitationsstämman var **Lucas Snellman**, som jobbat som präst i Vanda svenska församling och numera arbetar vid Kyrkostyrelsen. Han efterlyser framtidsvisioner i sin hemförsamling.

– När jag läste igenom kyrkoherdens redogörelse för församlingens verksamhet på nätet hittade jag en punkt om kommande satsningar – men där fanns bara några rader som berörde fastigheter. För mig som församlingsmedlem kvittar det var de anställda arbetar. Här finns inte ett ord om den verksamhet som man håller på att utveckla, säger Snellman och menar att kontrasten är stor om man jämför till exempel med grannförsamlingarna i Helsingfors, som tänker nytt och kreativt.

– Jag blir upprörd av oroliga församlingsmedlemmar som tappat sitt förtroende för församlingen, och det tycker jag är jobbigt.

Kyrkoherde **Martin Fagerudd** gick inte närmare in på de framtidsplaner som finns, men sa att de finns upptecknade i den verksamhets- och ekonomiplan som snart läggs ut på församlingens webbsida.

Biskop **Björn Vikström** påpekade i sin tur att arbetslaget gått igenom en jobbprocess som också påverkat deras möjligheter att utveckla ny verksamhet.

– Nu hoppas jag att församlingen uppnått en så hög grad av normalitet att det också ger möjlighet till kreativitet.

En uppmaning till tålmod kom också från församlingens pastor **Anu Paavola**.

– När vi drömmer om att testa nya saker hoppas jag att ni skulle ha tålmod med att allt inte genast är perfekt och färdigt. Det händer lätt att nya idéer blir nedskjutna. Tillåt oss att prova oss fram.

BISKOPSVISITATION

• **Biskopen besöker** med jämna mellanrum församlingarna i sitt stift och förrättar biskopsvisitation. På det sättet övervakar han att församlingarna utför sina uppgifter.

• **I samband** med visitationen håller biskopen överläggningar med församlingens anställda och förtroendevalda.

• **Biskopsvisitationen brukar** avslutas med gudstjänst och med en allmän visitationsstämma, som är öppen för alla församlingens medlemmar.

SAMARBETE FÖRDOMAR

Jobbar mot radikaliserings

Kyrkans Utlandshjälp utvidgar sitt arbete i Finland mot radikaliserings, bland annat genom att stöda olika religiösa samfundssatsningar för att minska fördomar och hatprat. Dessutom utarbetar ut-

landshjälp en modell för att stöda unga som stridit i krig utomlands samt unga som riskerar att radikaliserars och deras familjer.

Kyrkans utlandshjälp inbjuder också församlingar att arbeta för att minska fördomar inom projektet ”Shoulder to Shoul-

der”. Projektet stöder samarbetet mellan religiösa samfund på gräsrotsnivå, genom gemensamma skolbesök, läger, utfärder och motionsevenemang. Församlingar och stift har också möjlighet att bjuda ledare för andra religiösa samfund på en mångkulturell jullunch.

FLYKTINGAR FOTBOLL

MunU betalar böterna

Bollförbundets distriktsstyrelse ser inte genom fingrarna med Munsala Uniteds avhopp från fotbollens seriespel. Bötesbeloppet på 800 euro står fast.

Några andra motive-

ringar än kalla fakta gav distriktsstyrelsen inte. Laget protesterade mot att deras spelare fått avslag på sin asylansökan.

– Vi gjorde ett regelbrott och vi är införstådda med att betala böterbeloppet på 800 euro står fast. Och bollförbundet ska in-

te straffas för asylpolitiken, säger lagledaren **Tomas Knuts**.

– Men vi ger inte upp kampen utan vi får hitta på nåt annat.

Då laget har fått löften om bidrag för bötesbeloppet har de lagt ut sitt kontonummer på sin Facebooksida.

MATEUS FÖRSAMLING (till vänster) stannar kvar i sin lokal, Petrus församling avstår lokaler på Vespervägen (mitten) medan Johannes församling inte blir kvar i S:t Jacobs kyrka. FOTON: ARKIVBILDER

Församlingar byter adresser

HELSINGFORS. Drumsöborna förlorar S:t Jacobs kyrka, medan Petrusborna kan få sin första egna kyrka. Matteus församling söker hyresgäster.

TEXT: **ULRIKA HANSSON**

Det är bråda tider på fastighetskontoret i Helsingfors kyrkliga samfällighet. Sparkraven på församlingarna, arton finska och tre svenska, påverkar också var församlingarna kan vistas i praktiken.

– Ett fastighetsinvesteringsprogram på cirka 68 miljoner för tre år framöver har nyss godkänts i gemensamma kyrkorådet, men det egentliga beslutet tas först i december i gemensamma kyrkofullmäktige, säger **Christoffer Perret** som är viceordförande i gemensamma kyrkofullmäktige.

Han betonar också att allt inte kommer att ske genast, tidtabeller och detaljer är ännu oklara.

I korthet kan man säga att Matteus församling blir kvar i sin lokal i Östra

centrum, men mister sin sambo Vartiokylän seurakunta. Johannes församling avstår S:t Jacobs kyrka, i anslutning till Drumsö kyrka, och flyttar in med den finska församlingen. En del av lokalerna på Högbergsgatan avstår församlingen också. Petrus församling å sin sida kommer att avstå från sina lokaler på Vespervägen i Södra Haga och om det går som planerat kan församlingen kanske få sin första egna kyrka i Månsas. Men många pusselbitar ska falla på plats innan det kan bli ett faktum.

Johannes i gatuplan

– Taket läcker och tekniken är föråldrad i S:t Jacobs kyrka, säger kyrkoherden i Johannes församling **Johan Westerlund**.

Kyrkan ska hyras ut eller säljas och Johannes församling kommer att på Drumsö samsas om sakrala och sociala rum med den finska församlingen.

– Det här är inte alls lätt och Drumsöborna är oroade. Vi förhandlar som bäst om egna lokaler för barnverksamheten. Vi har kring 70 eftisbarn, påpekar Westerlund.

På Högbergsgatan är planen att Johannes församling i huvudsak ska vistas i

gatuplan framöver. Kontoren på tredje våningen skulle man avstå, liksom en del av salarna på andra våningen.

– Bollen är hos fastighetskontoret som ska anvisa oss en planerare. Det är mycket vi måste tänka på före en flytt. Alla ska ha plats att jobba förstås, ventilationen måste vara bra, anonymiteten och säkerheten för diakoniarbetarna säkrad och så vidare, säger Westerlund.

Första egna kyrkan?

Petrus församling befinner sig som bäst i ett intressant dominospel. Norra Haga kyrka rivs på grund av problem med inneluften. Följden kunde bli att Haagan seurakunta flyttar in i lokalerna på Vespervägen i Södra Haga, som nu är navet i Petrus församlings verksamhet.

– I stället kunde Petrus få sin första egna kyrka i Månsas, vilket skulle vara unikt för församlingen som saknat egen lokal, säger Christoffer Perret.

Men för att det ska lyckas måste Oulunkylän seurakunta avstå sina lokaler i Månsas och flytta till Äggelby nya kyrka, vilket församlingen också kan tänka sig på det villkoret att kyrkan i Äggelby renoveras.

Gärna svenskt rum

För Matteus kyrka söks nya hyresgäster efter att det står klart att Vartiokylän seurakunta flyttar ut.

– Det kan hända att vi får packa ihop oss lite och fundera på hur vi ska vända situationen så att vi vinner på det så mycket som möjligt. Vi har ett bra läge och gärna skulle jag se ett svenskt centrum i Matteuskyrkan. Vi behöver mer tydliga svenska rum, säger kyrkoherden i Matteus församling **Stefan Forsén**.

Nya hyresgäster kunde vara kyrkliga organisationer eller andra svenska aktörer. Forsén menar att man måste fundera på om man kan hitta en givande samexistens eller om var och en ska stänga om sig.

Några nya kostnader orsakar omdisponeringen inte för Matteus församling. Och att ensam välja och vraka bland mäss- och samlingstider är inte heller aktuellt.

– Vi har redan många som samsas om tider och lokaler eftersom det till exempel ordnas ryska och engelska gudstjänster här också. I praktiken betyder det att vi ensamma beslutar hur vi ska bereda plats för andra aktörer, säger Forsén.

RÄTTELSE

Papperslösa

Ett fel hade smugit sig in i texten om asylsökande. Cirka 22 000 personer väntar just nu på asylbesked. Av dem får antagligen omkring 80 procent negativt besked, och en stor del väljer att stanna i landet som papperslösa.

UTREDNING ÄKTENSKAPSLAGEN

Giltig vigsel för samkönade

När den nya äktenskapslagen träder i kraft nästa år kan samkönade par få en juridiskt giltig vigsel i kyrkan. Detta trots att den evangelisk lutherska kyrkans ordning inte tillåter vigsel av samkönade par.

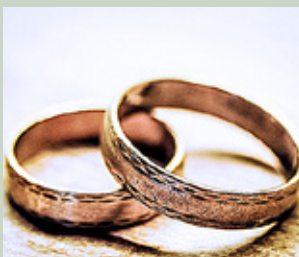

FOTO: PIXABAY

Enligt den juridiska utredning som Kyrkostyrelsen låtit göra är det däremot domkapitlens sak att behandla eventuella påföljder för präster som viger samkönade par mot kyrkans ordning.

Enligt kyrkans officiella linje är det förbön som gäller för samkönade par.

I utredningen konstateras också att kyrkan enligt äktenskapslagen fortsättningsvis har rätt att själv besluta om sin vigselpraxis. Den lag som träder i kraft 1.3.2017 medför inte heller en förpliktelse för prästerna att viga par av samma kön till äktenskap.

ALEPPO KLOCKOR

”Klockorna ringer. Dovt, stilla. Jag stannar till och andas in den råa höstluften. Någonstans i Europa [...] ligger människor ute under bar himmel just nu.”

Mia Anderssén-Löf på Andetag-bloggen

Mellan hopp och förtvivlan i Aleppo

SYRIEN. Kyrkklockorna ringer för Aleppo. Situationen i den syriska miljonstaden har länge varit svår. Nu är den katastrofal. Mitt i allt detta finns det de som vägrar ge upp, bland annat pastor Harout Selimian.

TEXT: SVANTE LUNDGREN

– Vi som stannar kvar är inga hjältar, utan människor med svagheter och rädsor, säger pastor **Harout Selimian**. Men vi har värderingar som håller oss starka i stormen. Vi har en kallelse från Gud att tjäna vårt folk – i medgång men inte minst i motgång.

Harout Selimian är pastor i den lilla armeniska protestantiska kyrkan och samfundsledare för den i Syrien. I Aleppo har kyrkan fyra församlingar av vilka Harout är pastor för en, Betelkyrkan, sedan 24 år tillbaka. Den samlar 400 personer till gudstjänst varje söndag, driver en grundskola, ett gymnasium och ett musikkonservatorium samt har ett omfattande hjälparbete.

– Kyrkan har drabbats av bombningar sex gånger, men tack och lov har de inte förorsakat större skador, berättar pastorn. Ett par medlemmar har dödats i kriget, men få har lämnat Aleppo. Vi som är ledare måste visa ledarskap: att det finns en framtid för oss i Syrien.

Kämpar för armenier

Betelkyrkan finns i den regimkontrollerade delen av staden, men fronten är inte långt borta. Drygt 500 meter från kyrkan finns Nusrafronten, en islamistisk milis allierad med al-Qaida. Enligt pastor Harout har Aleppos armeniska befolkning minskat från 70 000 före kriget till 8 000 idag. Han och hans kyrka gör allt för att det ska finnas armenier också i ett framtida Aleppo i fred.

– Jag anklagar inte dem som har flytt; de har förlorat allt. Men själv vill jag kämpa för att vi ska kunna bli kvar. Och vi ser mirakel ske: kyrkan är full av folk. Medlemmar som tidigare

hade distanserat sig från församlingen har nu kommit tillbaka. Vi har massor med barn i söndagsskolan och i bibelklasser.

Pastor Harouts arbete har haft framgång. Församlingens två skolor var läsåret 2014–2015 de enda skolorna i Syrien där samtliga elever i avgångsklasserna klarade de nationella proven. Det humanitära arbetet är ytterst uppskattat och pastorn har goda kontakter till muslimska ledare och arbetar tillsammans med dem för fred i landet.

Den armeniska protestantiska kyrkan, som i år fyller 170 år, är en liten kyrka med ett stort arbete. I många länder driver den högklassiga skolor där de allra flesta eleverna kommer från den armenisk-apostoliska kyrkan. I Beirut har kyrkan ett renomméerat universitet, Haigazian University, det enda armeniska universitetet i världen utanför Armenien.

I en annan av kyrkans församlingar i Aleppo, Kristuskyrkan, bedrivs ett omfattande humanitärt arbete. 500 personer kommer varje dag till kyrkan för att få mathjälp eller för att besöka en tandläkarklinik.

– Vi har haft kliniken i många år, säger Kristuskyrkans pastor **Bchara Moussa Oghli**. Jag tänkte ofta att det är en bra sak, men kanske ändå inte nöd-

”Vi vill fortsätta att leva i detta underbara land och vi vill se landet återupprättat så snart som möjligt. Vi älskar Syrien!”

Harout Selimian

MITT I krigets kaos samlar den armeniska kyrkan fortfarande barn och unga till söndagsskola och bibelklasser i Aleppo. Bilden är från området Seif al-Dawla. FOTO: LEHTIKUVA/REUTERS/ABDALRHMAN ISMAIL

vändigt för oss att ha. Nu tänker jag inte så. Kliniken är helt nödvändig för dem som kommer till den; de skulle aldrig få den servicen någon annanstans under nuvarande omständigheter.

Fortsätter hoppas och be

Pastor Harout Selimian är en uppskattad kyrklig ledare som ofta träffar politiska och kyrkliga dignitärer från olika länder. Han var också med bland värdarna då påven Fransiskus i juni besökte Armenien. Men det är i arbetet bland Aleppos illa medfarna armenier där han är mest hemma.

– Som en armenisk kyrka kommer vi att förbli trog-

PASTOR HAROUT Selimian leder en liten kyrka med ett stort arbete. Han tror på en framtid i Syrien. FOTO: PRIVAT

na och arbeta för framtiden. Vi befinner oss mitt i stormen, men samtidigt har vi Jesu Kristi nåd och kraft och därför kan vi säga att stor-

men må rasa, vi står stadigt. Vi håller fast vid vår tro och arbetar för fred i vårt land och en framtid för vårt folk. Vi fortsätter och ber att väl-

det ska upphöra och försökningsprocessen starta.

Förra veckan kom ett rop på hjälp från pastor Harout i Aleppo. Bägge sidor i kriget sår död och förstörelse utan urskilning. Han tänker dock inte ge upp.

– Vi vill fortsätta att leva i detta underbara land och vi vill se landet återupprättat så snart som möjligt. Vi älskar Syrien! Vi vill inte se landet förstört. Vi tror att precis som föräldralösa armeniska barn och armeniska mormödrar en gång byggde upp den armeniska nationen igen i Aleppo så kan vi bygga ett nytt Aleppo och ett nytt Syrien på stark grund. Vi fortsätter att hoppas och be, att hoppas och be.

VID "ABSOLUT OUNDVIKLIGA" kollisioner mellan mattider och tv-tittande – som OS i somras – är pajen en perfekt kompromiss.

Matens teologi

ÄTA TILLSAMMANS.

Mat är mycket mer än bara näring. Vad vi äter, hur vi äter och vem vi äter tillsammans med är minst lika viktigt. Men matens teologi låter kanske lite väl häftigt, eller?

TEXT OCH FOTO:
ROLF AF HÄLLSTRÖM

Fromma människor bekymrar sig inte över mat, i varje fall inte god sådan. I filmen om Karen Blixens "Babettes gästbud" kvitterar de stränga jylländska pietisterna den perfekta Parismåltid de färsigserverad som en djävulens frestelse. De håller stånd, det är bara näring, inte ett ord till tack eller att det är gott.

Ändå är anspelningarna på mat och måltid legio i vår religion. I syndafallet äter man frukt, under de fyrtio åren i öknen åt Israels folk manna och vaktlar. På Luthers tid krigade man i trettio år om vad som är rätt lära om nattvarden.

Biskop Martin Lönnebo skriver i en av sina böcker att

den bästa bilden av den heliga anden är andan i ett gott hem och nämner faktiskt familjen kring middagsbordet som exempel. Fast han medger att det är en sällsynt vara i vår digitala värld.

Att det är skillnad mellan kvällsmat och nattvard vet alla i vår kultur. Matens teologi berättar varför och hur. Den mexikanska teologen Angel Mendez Montoya skriver i sin bok – med samma namn – hur det konkreta ätandet hänvisar till något långt över själva näringsintaget, till middagssällskapet och vidare mot tillgången eller snarare bristen på mat. I matsvinnet åker mat för miljarderna åt pipsvängen.

"Att laga och äta mat är ett sätt att forma mänskliga begär och praktiker, lika mycket som en teologis yttersta syfte är att forma och befria människors längtan eller snarare hunger efter Gud", skriver Montoya.

Från de här höga sfärerna ner till veckans recept. Det har med familjen kring middagsbordet att göra och hur man räddar gemenskapen när måltiden krockar med viktiga saker som OS i Rio. Pajen kan ätas både varm och kall.

PAJ MED TOMAT OCH GETOST

- fyra-fem saftigt röda tomat
- 150 g mjuk getost
- 4 msk färsk timjan (eller 2 msk torkad)
- 250 g färdig smördeg (5 – 6 plattor)
- två vitlöksklyftor
- kallpressad rypsolja
- salt och peppar

- arbeta ihop de färdiga degplattorna på plåt-papper.
- skär en centimeterbred kant runt degen med vass kniv, den får INTE gå helt igenom.
- skär upp eller bred ut getosten över degen innanför kanten.
- skär tomaterna tunna och lägg dem över getosten.
- strö timjanbladen och den hackade vitlöken över getosten.
- ringla rypsolja och strö salt och peppar över pajen.
- grädda 50 minuter i en 190 graders ugn tills degen blir gyllenbrun.
- servera varm eller kall, med grönsallad.

PÅ TVÄREN ERIKA RÖNNGÅRD

Ge mig en himmelsk metafor

En bakningstradition från Bibels tid har plötsligt tagit ett djävult steg in i mitt eget kök. I en glasburk på lägenhetens varmaste plats (ovanpå kylskåpet) ligger en bland-

ning av rågmjöl och vatten och förväntas samspe- la med mikroorganismer på ett önskvärt sätt. Låt mig presentera mitt nya husdjur: En surdegrot. Den är inte så gosvänlig, men den lever och behöver skötas om.

Jag har pjoskat med den, luktat på den, blandat om den och matat den med mera mjöl och vatten enligt konstens alla regler, allt medan jag tänkt på surdegens traditioner. Jag har tänkt på surdegen som en symbol för saker som man väntat för länge med att ta itu med och på

att det är här som all bakning har sitt ursprung och försökt känna mig lite mer som en medvandrare i ett långt och traditionsrikt led än som en nyligen bakningsfrälst hipster. Men trots mina ömma omsorger är rågmjölsgroten i burken inte så energiskt

bubblande som den borde vara. I Matteusevangeliets trettonde kapitel kan vi läsa om hur Jesus förklarar himmelriket med en metafor som plötsligt kommer väldigt nära: "Himmelriket är som en surdeg som en kvinna arbetar in i tre mått

mjöl; till slut blir alltsammans syrat."

Nu har jag hållt ut hälften av burkens innehåll och fyllt på med rågmjöl och kokt, avsvolat vatten (garanterat klorfritt). Snälla surdeg: Gör vad du ska, bubbla igång och ge mig en himmelsk metafor i mitt eget kök.

VÅGA FRÅGA

Hur lära pojkar vänskap?

MARIA SUNDGREN-LILLQVIST är kognitiv psykoterapeut och svarar på läsarförfrågor om familj och relationer.

Jag läste nyligen att finländska män har väldigt få vänner som de kan tala öppet med. Hur kan jag stötta min son i att lära sig forma vänskapsband och goda relationer där han kan vara sig själv och inte alltid behöver vara tuff och stark?

VI BEHÖVER prata med våra barn om känslor och tankar. Vi behöver agera som goda modeller för dem genom att vi vågar visa våra känslor av sorg, ilska och glädje. Vi får även bekräfta barnens känslor, att det är riktigt att visa ilska och sorg. Vi får bejaka pojkars gråt och sorg. Vi får visa att vi accepterar även pojkars sorg. Av tradition har vi tyckt att pojkar inte ska gråta och att vi sett det som en svaghet.

VI FÅR DISKUTERA med våra barn om kompisrelationer och vad de tycker att är viktigt. Vilken typ av kompis uppskattar de? Tycker de om kompisar som är tuffa och starka? Vi kan även fundera kring tuffhet och starkhet. När är vi tuffa och starka? Kan vi människor vara både starka, tuffa och sårbara? Jag tror att de flesta människor är en blandning av allt. Den som är riktigt modig vågar också visa andra känslor, den riktigt starka vågar visa sorg och glädje. Att kunna visa kärlek är en styrka. Lite som Bamse säger: Den som är stark måste också vara snäll!

Vi som föräldrar visar också vad som är viktigt i en vänskapsrelation genom hur vi agerar och pratar med våra vänner och våra barn. Våra barn gör ju inte som vi säger – de gör som vi gör.

"Både män och kvinnor behöver öva sig i att uttrycka sina känslor och behov."

DET FINNS INGA känslor eller egenskaper som är specifikt kvinnliga eller manliga, utan känslor och egenskaper är universella och våra behov är likadana. Både män och kvinnor behöver öva sig i att uttrycka sina känslor och behov. Traditionellt har kvinnor haft flera vänskapsrelationer än män, fast behovet av vänskap finns hos bägge. Den finska mannen har blivit lärd att tåla och lida, vilket syns i stor psykisk ohälsa och alkoholism i vårt samhälle. Det bästa botemedlet mot detta är att vi vågar närma oss varandra och vara ärliga. Vi behöver inte tjugo goda vänner, men alla skulle må bra av en god vän.

Vi får tro att den finska mannen vågar bli den mera känslamma mannen, i stället för den tysta och karga. När stora stjärnor som Teemu Selänne kan gråta i direktsändning så förmedlar han att det är okej att gråta, fast han är man. Även om orsaken till gråten inte enbart var sorg, utan mera av glädje, så är det ändå en ny sida vi ser. När både stjärnan och reportern brister ut i gråt och omfamnar varandra visar de kanske vägen för andra finländska män. Det är okej att visa känslor, till och med att gråta i direktsändning.

Fråga KP:s expertpanel

I KP:s frågespalt besvaras frågor om tro och andlighet av präster i den lutherska kyrkan. Frågor om relationer, hälsa, familj och fostran besvaras av sjukskötare och kyrkans familjerådgivare. Redaktionen behöver ditt namn och dina kontaktuppgifter, men du får gärna ställa din fråga anonymt i tidningen. Redaktionen väljer och redigerar frågorna. Adressen är redaktionen@kyrkpressen.fi eller Kyrkpressen, Sandvikskajen 13, 00180 Helsingfors. Märk kuvertet "FRÅGA". Panelen besvarar frågor endast i tidningen.

BOK. Vad är kärlek egentligen, och hur får kärleken se ut? I sin färskaste bok vill biskop Björn Vikström visa att man kan argumentera teologiskt för att det inte är fel att leva ut sin homosexualitet.

– Jag vill föra Bibeln och kyrkans tradition i dialog med hur vi förstår sexualitet i dag, säger han.

Biskopen ser ett frö till förändring

TEXT: SOFIA TORVALDS

FOTO: MALIN AHO

Boken heter *Monta rakkautta* (ungefär: Många kärlekar) och utkommer lämpligt till bokmässan i Helsingfors – och lämpligt till den debatt om äktenskapet kyrkan just nu står inför. Biskop Björn Vikström har arbetat med boken i tre år.

– En orsak till att jag skrivit den är de förändringar i äktenskapslagstiftningen som träder i kraft i mars. Jag sitter som biskop med i de organ där vi funderar på hur vi i kyrkan ska förhålla oss till samkönade äktenskap.

Och målgruppen? I första hand de som fattar beslut om de här frågorna inom kyrkan. Han skrev på finska för att nå så många av dem som möjligt.

– Jag tror att det är väldigt många som har en intuitiv hållning i den här frågan, men utan att kanske ha redskap för att formulera sig teologiskt, utgående från Bibeln och vår kyrkas situation.

Han menar att det är ett problem i

vår kyrka att förmågan att argumentera med hjälp av Bibeln och den teologiska traditionen är förbehållen rätt få.

– Och det finns en ganska tydlig övervikt åt det konservativa hållet. Vi har gett spelplanen för biblisk argumentation åt dem. Jag vill försöka tala till mittfåran i vår kyrka.

Synd eller inte synd?

Är utlevd homosexualitet synd? Om man håller fast vid att det är det finns det ju ingen orsak att ändra på någonting. Men biskop Björn Vikströms svar på den frågan är nej.

– Min argumentation bygger på att den form av homosexualitet som man kände till på Bibelns tid inte är samma homosexualitet som vi tänker på då vi talar om parförhållanden mellan två samtyckande vuxna personer som vill leva i en jämbördig relation. Här går åsikterna isär, det är jag medveten om. Men jag menar att det går att argumentera på det här sättet.

Han har tyckt att det är viktigt att i varje kapitel faktiskt fråga: Vad säger Bibeln om den här saken?

– Vi ska brottas med Bibeln i hela dess mångfald, det har människor alltid gjort. Det gör också att vi tolkar vissa bibelställen som mer grundläggande än andra.

Bibeln ser på äktenskapet som ett förbund mellan man och kvinna, men det har utformats på olika sätt under olika tider. Under patriarkernas tid förekom månggifte och man såg på äktenskapet som en sorts affärsuppställning.

– Det är viktigt att inse att det finns olika typer av äktenskapsuppfattningar i Bibeln, men också att det finns en utveckling i riktning mot en betoning av engifte, och småningom mot större jämlikhet. Den förverkligas inte i Bibeln, för där råder fortfarande ett patriarkalt system. Men jag menar att fröet till den utveckling som vi ser i dag, där de flesta av oss skulle säga att ett kristet äktenskap är ett jämlikt äktenskap, finns där.

Om bibelläsaren kan upptäcka ett frö till ett jämlikt förhållande och till upphävande av slaveriet, tycker Björn Vikström att det är möjligt att också upptäcka ett frö som säger att det inte går att rakt av fördöma homosexualitet.

”Gränslinjen går inte mellan homosexualitet och heterosexualitet, utan mellan goda och kärleksfulla parförhållanden och förnedrande och utnyttjande parförhållanden.”

Björn Vikström

– Det är ett frö mot en större jämlikhet, och det gör det i längden omöjligt för oss att döma vissa människor och deras kärlek som mindre värda.

Han poängterar att det givetvis finns också dåliga homosexuella parförhållanden, liksom det finns dåliga heterosexuella förhållanden. Därför har han i sin bok skrivit mycket om vad kärlek egentligen är, hur god sexualitet och ett gott parförhållande ser ut.

– Gränslinjen går inte mellan homosexualitet och heterosexualitet, utan mellan goda och kärleksfulla parförhållanden och förnedrande och utnyttjande parförhållanden.

Glipan mellan praktik och lära

Forskning visar att församlingsanställda i allmänhet har en betydligt mer öppen och bejakande relation till sexuell mångfald än vad kyrkans lära förutsätter.

– Den här spänningen mellan praktik och lära har alltid funnits, men glipan får inte bli för bred, då förlorar kyrkan sin trovärdighet. Det är som att åka skidor: far de ihop så faller man, men gli-

der de för långt ifrån varandra så faller man också. Jag känner att det finns en risk för att glipan blir för stor om kyrkan inte gör någonting åt sin lära.

Han poängterar att det inte är något märkligt med det här. Så här har det alltid varit, under hela kyrkans historia.

– Vi tror ofta att kristna och kyrkofäder förr var så uppfyllda av Guds ande att de visste precis vad Gud sa till dem. Vi glömmar att de, precis som vi, varit utsatta för påtryckningar, för tidens strömningar, för filosofiska rörelser i samtiden. Vår ständiga kamp handlar om att svara på frågan: Vad betyder kristen tro här och nu?

Den kampen kräver solidaritet åt två håll. För det första mot kyrkans identitet, till Bibeln och traditionen.

– Men å andra sidan måste vi vara solidariska mot de människor som i dag utgör kyrkan, och mot deras erfarenhet av sexualitet, liksom vi måste beakta dagens kunskap om homosexualitet.

Ju närmare det kommer

Ju mer kyrkans beslutsfattare personligen berörs av de frågor som disku-

”För att kristen tro ska hållas levande måste den översättas på nytt och på nytt, tolkas på nytt för en ny generation.”

Björn Vikström

teras, desto svårare är det för dem att hålla fast vid en kategorisk inställning.

– Det gäller frågor som skilsmässa, omgifte, samboende och homosexualitet. Ju mer vi ser av det i vår familj och bland våra vänner, desto svårare är det att hålla fast vid en svartvit syn. Det här ska vi ta på allvar. Jesus vill att vi ska leva oss in i varandras livssituation i det dubbla kärleksbudets anda. Det ställer oss inför utmaningen att antingen tänka om eller, i värsta fall, tvinga avvika att återgå till ordningen och pressas in i våra gamla mallar för hur man ska vara som kristen. Då kan vi tvinga dem att försvinna in i skåpet igen.

Isinbok jämför biskop Björn Vikström den aktuella debatten med diskussionen om omskärelse, den som ledde till en hetsig debatt i den tidiga kyrkan.

– För de första judekristna var tanken på frihet från omskärelse en betydligt större fråga än den vi diskuterar i dag. Att avstå från omskärelsen var otänkbart för många av den tidens judar – som om vi kristna i dag skulle få höra att dopet inte längre behövs.

Hans poäng är att samma dynamik,

att vilja bevara identiteten och traditionen och våga förverkliga den radikala friheten i Kristus i en ny situation, fanns redan då.

– Vi kan inte bara förlita oss på tidigare generationers lösningar. För att kristen tro ska hållas levande måste den översättas på nytt och på nytt, tolkas på nytt för en ny generation. Skulle vi inte ha gjort det här förr så skulle kristendomen ha försvunnit från vår värld för länge sedan.

Ge upp vigselrätten?

I bokens avslutande kapitel diskuterar Björn Vikström olika framtidsscenarioer. När den nya äktenskapslagen träder i kraft i mars innebär den inte att kyrkan omedelbart måste fatta beslut, de religiösa samfundet får själva bestämma om villkoren för sina vigslar. Men Vikström anser att den bästa lösningen vore att kyrkan avstod från sin vigselrätt.

– Det viktiga från kyrkans perspektiv är att vi ber om Guds välsignelse över äktenskap. Att jag själv personligen är redo att överväga att kyrkan skulle ge

ifrån sig vigselrätten betyder inte att jag inte tycker att äktenskapet är viktigt. Men jag tror att det skulle ge oss fler möjligheter att understryka varför det är viktigt om vi inte parallellt också skulle behöva utföra den juridiska vigseln.

Hans tanke är också att det skulle vara lättare för den kritiska falangen att acceptera en välsignelse än att gå in för vigsel av samkönade par.

– Det finns de som hävdar att om välsignelsen är det viktiga för kyrkan, varför skulle det då hjälpa att ge bort vigselrätten? Men jag tror ändå att vigsel på ett emotionellt plan upplevs som något mer grundläggande, även om den inte är det teologiskt.

Och vad händer i mars om ett samkönat par vänder sig till en präst och ber om vigsel?

– Jag har sagt till prästerna i Borgå stift att om någon tar kontakt och vill bli vigd kan man säga: Jag kan inte komma och viga er, men vi kan ordna en fin ceremoni i kyrkan där vi ber för ert äktenskap och ni kan upprepa era löften om ni vill, och vi kan be om Guds välsignelse.

ANALYS. Det kristna fältet ligger splittrat inför det amerikanska presidentvalet. En del evangelikala sväljer Trumpkortet, andra säger för första gången nej. Anders Mellbourn tror att valkampanjen kan ha långtgående följder också inom kyrkorna.

En Trump att älska, hata och förlåta

TEXT: ANDERS MELLBOURN

ILLUSTRATION: WILFRED HILDONEN

Presidentvalet i USA har utvecklats till ett groteskt skådespel om sex, lögn och videoklipp. Trots försök till viss bättring i den sista TV-debatten kämpar Donald Trump med allt grövre medel för att hålla liv i sin allt omöjligare valkampanj. Alltfler företrädare för det republikanska partiet verkar ge upp om både Trump som person och om presidentvalet. Men kvar bland Donald Trumps allt glesare stödtrupper finns fortfarande påfallande många så kallade evangelikala väljare.

Den vulgäre och kontroversielle affärsmannen Donald Trump, känd från billig underhållnings-TV men utan all politisk erfarenhet, kunde nomineras till det republikanska partiets presidentkandidat i somras till fasa för partiets ledning men egentligen som yttersta konsekvens av den politiska grundhållning partiet valt de senaste årtiondena – att konsekvent undergräva respekten för och underblåsa misstron mot den politiska makten i Washington. Partiet har fått en aktivistkärna som vill ha bort skatter och regleringar och samtidigt värna och förstärka traditionell privatmoral vad gäller äktenskap och familj, mot feminism, abort och samkönade relationer.

Donald Trump vann presidentkandidatsnomineringen med sitt hat och förakt mot samhällets eliter, mot invandrare som tar jobb och utmålas som möjliga terrorister och mot en omvärld där USA:s supermaktställning uppfattas hålla på att gå förlorad. Vad han egentligen står för i de republikanska hjärtefrågorna om skattesänkningar, begränsade välfärdsprogram, en tuff, militär säkerhetspolitik och ett oreserverat stöd till Israel är mer oklart. Och att denne sexskrävlande man med en rad affärer och äktenskap bakom sig skulle kunna vara förkämpe och garant för en traditionellare privatmoral saknar naturligtvis all trovärdighet.

Ändå sluter fortfarande ledande manliga företrädare för de evangelikala rörelserna upp bakom Trump i en kamp att till varje pris hålla Hillary Clinton borta från makten. De måste naturligtvis ta avstånd från och kriti-

”Att den förste afroamerikaren skulle följas av den första kvinnan som president vore för mycket, ja närmast en katastrof av apokalyptiska dimensioner, för kärnan av den kristna högern.”

sera vad Trump sagt och gjort. De säger sig förlåta syndaren – och syndare är vi ju alla – men hata synden. Och den verkliga synden och ondskan anses Hillary Clinton stå för.

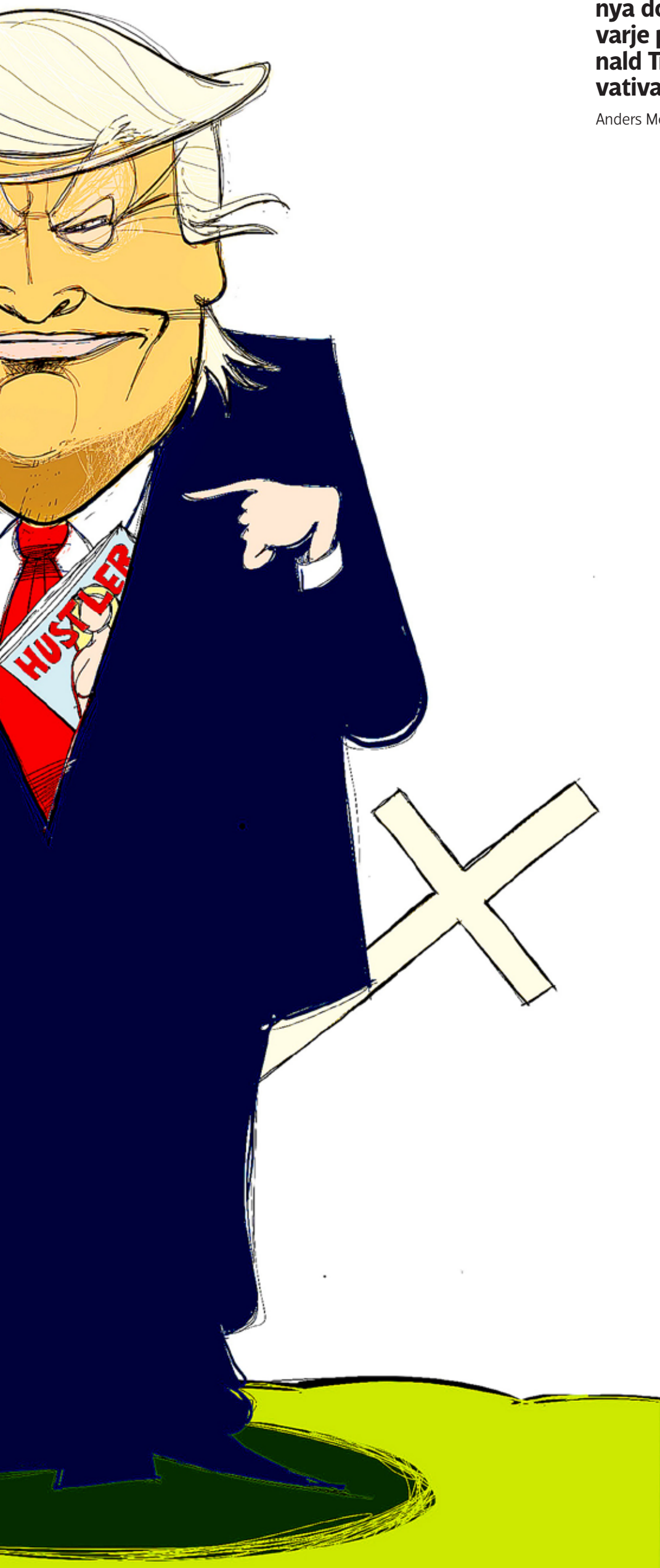
CLINTONHATET ÄR ett särskilt kapitel i amerikansk politik sedan 30 år tillbaka. Makarna Clinton beskylls sedan den tid de gav sig in i politiken i Arkansas på 1980-talet för att vara kallt beräknade maktspelare, opålitliga och direkt ohederliga. De anses leva i ett maktpolitiskt resonemangsäktenskap. Och medan Bill har en (på gott och ont) oemotståndlig charm och överlägsen politisk talang i sin kontakt med väljarna, framstår Hillary som tråkig och kyllig i mötet med andra. Samtidigt blev hon redan under sin studenttid känd som engagerad feminist och förknippas med den kulturella, sociala och politiska omvälvning av USA som tog fart på 1960-talet och som särskilt den kristna högern kan ses som en motrörelse till. Under de senaste åtta åren med Barack Obama som president har den radikala förändringen av USA-bilden haft ett nytt uppsving.

Att den förste afroamerikaren skulle följas av den första kvinnan som president vore för mycket, ja närmast en katastrof av apokalyptiska dimensioner, för kärnan av den kristna högern.

Hillary Clinton är förvisso mer Israelvänlig än Trump och en pålitligare säkerhetspolitisk hök, vilket de många avhoppen från Trump till förmån för henne bland republikanska militärexpertter visar. Hon går oftare i kyrkan än Trump och står för sin bakgrund som metodist.

Men i den tongivande evangelikala argumentationen har detta ingen betydelse. Den personliga fromheten har sällan varit det viktiga i den kristna högers val av favoriter. Sedan Bill Clinton vann presidentvalet 1992 på grund av att en annan excentrisk idag närmast bortglömd miljardär ställde upp i valet, med ett eget konservativt parti som tog röster från republikanerna, har i högerkretsar odlats föreställningen att Bill Clinton aldrig var en legitim president. Detta förstärktes med riksriksrättsåtalet i Lewinskyaffären och återkommer nu i Donald Trumps utfall om Hillary som en skurk som håller på att stjäla valet och hans vägran att i förväg uttala sig om han

”Den nye presidenten kan komma att få utse tre till fyra nya domare. Den makten vill de evangelikala väljarna till varje pris förhindra att Hillary Clinton får. De tror att Donald Trump kommer att följa deras krav av att få konservativa domare som väntas vilja förbjuda fri abort.”

Anders Mellbourn

kommer att godkänna valutslaget. Hillary Clinton beskylls för att undergräva Amerika, dess värden och den enskilda amerikanens frihet, genom att inte vilja tillåta morgonbön i allmänna skolor, försöka begränsa vapeninnehav och stå för en aktiv minoritetspolitik, kvinnans rätt att själv få bestämma om abort och för nya familjeformer.

DEN SPRINGANDE punkten är utnämningmakten. USA:s president väljer och föreslår nya ledamöter i de federala domstolarna. USA:s rättssystem bygger på lagprövningsrätt där i sista instans Högsta domstolen prövar och skapar prejudikat om huruvida politiska förslag och förhållanden är förenliga med författningen.

I perioder, senast under ett halvsekel från tidigt 1950-tal, har Högsta domstolen varit en mycket aktivistisk kraft såväl för att undanröja rassegregationen i sydstaterna som att slå fast rätten till fri abort. De senaste årtiondena har domstolen varit mer försiktig och ibland lutat mer åt höger när man exempelvis förklarat begränsningar av privat finansiering av politiska kampanjer som oförenliga med författningen.

Nu står Högsta domstolen inför ett generationsskifte, när flera av de nio domarna, som sitter på livstid om de vill, uppnått hög ålder. Barack Obama har under sina år vid makten kunnat utse två nya domare, båda kvinnor varav en för första gången med latinamerikansk bakgrund. Hans tredje nominering har stoppats av den republikanska ledningen för senaten, som har att ta ställning till presidentens förslag, med argumentet att det är den president som väljs i höst som ska föreslå nästa domare.

Den nye presidenten kan komma att få utse tre till fyra nya domare. Den makten vill de evangelikala väljarna till varje pris förhindra att Hillary Clinton får. De tror att Donald Trump kommer att följa deras krav att få konservativa domare som väntas vilja förbjuda fri abort.

Men denna kamp om utnämningmakten kan till slut mer gynna Hillary Clinton än Donald Trump. Många demokrater som också har svårt för Hillary Clinton som person vet att de måste rösta på henne för att värna om en

domstol i deras smak. Och i frågorna om moral och mänskliga rättigheter rör sig folkmajoriteten i USA konsekvent i liberal riktning sedan flera år.

SAMTIDIGT SJUNKER det religiösa engagemanget i stort i USA, framför allt bland unga, och börjar nästan likna förhållandena i Europa. Längre var det de stora protestantiska ”folkkyrkorna” (”mainline churches”) som gick tillbaka, men sedan ett årtionde sjunker medlemstalen också i de evangelikala väckelse-samfundet.

I de evangelikala kyrkorna finns också en växande motrörelse bland yngre och kvinnor mot stödet för Trump. Sannolikt torde den rent politiska högerprofilen försvagas i församlingarna när de inte längre socialt växer utan får en tydligare kärna av personligt troende. Det är också viktigt att påminna om att en stor del av den evangelikala rörelsen i USA – de afroamerikanska baptist- och metodistkyrkorna – har varit och är avgörande drivkrafter i kampen mot rasåtskillnad och andra rättvisefrågor och har ofta stött det demokratiska partiet i politiken.

Mobiliseringen för Trump i de evangelikala församlingarna kommer sannolikt att ha varit förgäves när valet står klart på morgonen 9 november. Den kommer därför måhända mer få följder för makten och ledningen inom de evangelikala kyrkorna än för makten i USA.

ANDERS MELLBOURN

Svensk statsvetare och journalist. Tidigare direktör för Utrikespolitiska institutet i Stockholm och tidigare chefredaktör både för Dagens Nyheter och för den kristna nyhetstidningen Sändaren. I snart ett halvsekel har han besökt USA varje år det är presidentval. Men valrörelsen 2016 har inte lockat till besök.

PRESENTATION

Trump, eller?

Den åttonde november klarnar det vem som blir USA:s nästa president, Donald Trump eller Hillary Clinton. Vem det än blir är valet historiskt.

Helsingin Sanomats journalister Laura Saarikoski och Saska Saarikoski har följt med Donald Trumps resa från att han utannonserade sin kandidatur till presidentkampens slutmetrar. Deras bok *Trump och vredens Amerika* (Förlaget M) är skriven och översatt i rasande fart, och den utkommer lämpligt till bokmässan i Helsingfors, bara några veckor innan valet av görs.

För mig, som ivrigt följt med valkampanjen via amerikanska medier, var mycket av bokens innehåll välbekant, men här fanns också mycket som var okänt för mig. Det bästa med boken om Trump och hans kampanj är att den sätter in både Trumps uttalanden och andras reaktioner på dem i ett sammanhang.

Å ena sidan förstärker allt bättre nu – den vita underklassens raseri och besvikelse, den som gjort att jorden är bördig för den sorts populism som Trump står för. Å andra sidan inser jag allt tydligare exakt vad Trump kunde göra som president, eller låta bli att göra, och vilka följder det kunde ha inte bara för den amerikanska utrikespolitiken utan också för handel, världsekonomi och till exempel rätten till fri abort.

Berättelsen om Trumps familj och dess resa mot framgång är också en berättelse om strukturer i det amerikanska samhället som varit ökända för mig trots att jag sett alla avsnitt av tv-serien *West Wing* flera gånger om – då tänker jag till exempel på det enorma inflytande näringslivet har på politiska beslut både på lokal- och riksnivå.

■ SOFIA TORVALDS

Soul What spelar gospel utan ord

MUSIK. Gospelbandet "Soul What? feat. Joonatan Rautio" har genomgått en förnyelse. Sången som tidigare präglade bandet är nu ersatt av instrumentalister.

TEXT OCH FOTO: JOHAN SANDBERG

– Tanken med bandet är att försöka hitta musiker som passar in i den idé jag har, säger Eevalotta Matikainen. I takt med att kompositionerna utvecklas förändras också idén. Jag strävar efter att samarbeta med musikerpersonligheter som jag upplever att förstärker mina låtar.

Hon har lärt känna sina bandmedlemmar som frilansmusiker.

– De har alla något i sitt sätt att spela som jag vill höra i mina egna stycken. Jag söker ett djup och en själ i musiken som jag ensam inte kan åstadkomma. När vi skriver musik söker vi grejer som fungerar och lämnar det sedan öppet för resten av bandet att sätta sin egen prägel på musiken.

Soul What? är Eevalotta Matikainens projekt. Hon bildade bandet 2008 och är bandleadare, basist och en av låtskrivarna. Sedan 2010 har bandet haft en tvåspråkig prägel då pianisten Mikael Svarvar och gitarristen Martin Söderbacka kom med. Uppsättningen kompletterades 2014 med saxofonisten Joonatan Rautio medan trummisen Toni Porthén är den enda som varit med Matikainen sedan starten.

2014 började Matikainen och hennes man Martin Söderbacka också skriva allt flera egna låtar.

Medlemmarna är musiker som representerar olika musikaliska genrer. Rautio är en jazzmusiker, Svarvar bidrar med soul och gospeldimensionen. Södergård har sin bakgrund i blues och Porthén i pop.

– Alla har vi gått vägar där vi stundtals varit inne på jazz och gospel. Som musiker gör man mycket olika saker och det får vi ta med oss och utveckla

i det här bandet. Här finns det inte så många måsten, säger Svarvar.

Söderbacka håller med.

– Det är en rikedom att alla medlemmarna i bandet har olika bakgrund. Under en konsert kan det plötsligt ploppa upp lite gospel, stark jazz eller gediget soul. Det är som en kameleont, man vet inte vad som kommer att hända under spelningarna. Det gäller att hålla alla sinnen öppna och se vart det leder, säger han.

Vi är den skapande kraften

När Eevalotta Matikainen först kontaktar Kyrkpressen kallar hon bandet för ett gospelband som spelar soul/jazz. Men ett utpräglat gospelband är Soul What ändå inte.

– Vi har just diskuterat det här, säger hon. Vi titulerar oss egentligen inte som ett gospelband. Texterna för tankarna gospel och den finns som grund och själ i bandet. Men utvecklingen har gått mot att musiken blivit allt mera instrumental, i synnerhet sedan sångolisten slutat.

Hon upplever att det här bandet kan nå människor som ryggat tillbaka för gospelgenren.

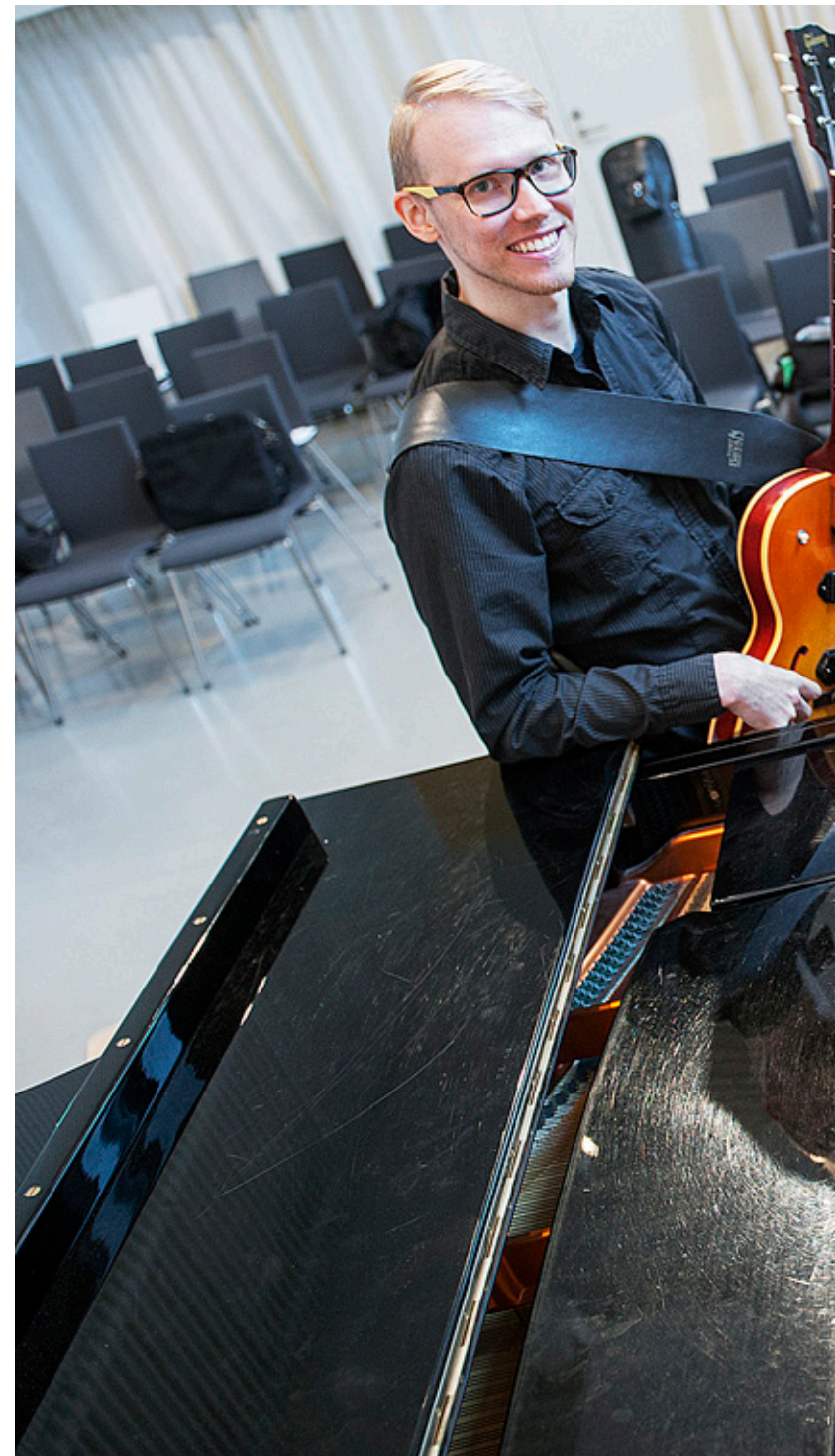
Har alla i bandet har en personlig tro?

– Ja, svarar hon men tillägger: men det har jag aldrig frågat.

– Jag upplever i alla fall att vi har en andlig gemenskap, vilket är viktigt. Det ger musiken ytterligare ett djup när Gud står bakom.

Mikael Svarvar finner diskussionen om ett band är kristet eller inte konstigt.

– Vem kan säga det? Är Bob Dylan en kristen musiker med ett kristet bud-

TRE AV de fem medlemmarna i Soul What är Martin Söderbacka, Eevalotta Matikainen och Mikael Svarvar.

skap eller inte? Gud är skaparen och har gett oss musiken. Då är vi den skapande kraften då vi gör musik oavsett om vi sjunger att Jesus dog för våra synder eller om vi spelar en instrumentallåt. Instrumental musik kan beröra folk precis på samma sätt som om man läser ur Bibeln. Här söker vi andra vägar att uttrycka oss, säger han.

Såld på fusion

När de ombeds beskriva sin musik nämner Svarvar den amerikanska fusiongruppen Koinonia som verkade mellan 1980 och 1991.

– Det här är lite samma grej, en grupp kristna studiomusiker som bildade ett instrumentallband. Det var improviserande musik med starka teman och arrangemang. Under konserterna kunde vad som helst hända.

Som tolvåring hörde han Koinonia på handelsläroverket i Vasa.

Träffande små känslodjur

BOK

Känslornas mysterier – en naturhistoria

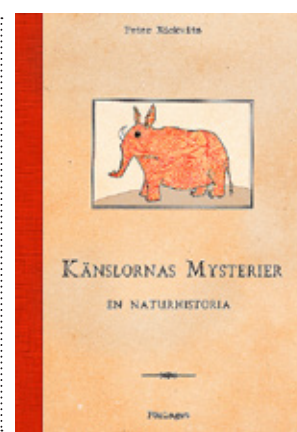
Författare: Peter Mickwitz
Förlag: Förlaget 2016

Besvikelsen är ett fågelägg som vägrar kläckas. Glädjen är ett högt träd som till sist lättar och försvin-

ner ut till havs. Kärleken, en eldflyga som tappat sina vingar. Om dessa och många andra "naturfenomen" (inklusive mineraler och skiljetecken) skriver Peter Mickwitz, till omväxling i prosaform.

Det här är sympatisk och mjukgörande bok. Helhetsintrycket blir ändå lite spretigt eftersom Mickwitz inte håller sig

enbart till känslorna utan också flikar in andra reflektörande essäer som kanske inte riktigt platsar i helheten. Bäst är han i den renodlade naturhistorian, sorgmodigt lustig. Idén är fräsch och Mickwitz – en av Svenskfinlands mest kreativa poeter – har precis vad som krävs för att med språkets hjälp kunna snickra fram observationer av vårt känsloliv som är både charmiga och träffande. Linda Bon-

destams underbara illusioner utgör en viktig del av *Känslornas mysterier*, och just valet av henne är verkligen en fullträff.

Det är lättast att plocka guldkornen ur helheten och verkligen njuta av dem. Sorgen är en "ungefär 20 cm lång igelkott" som är "våldigt söt" och förekommer med eller utan taggar. Förståmigej är en giftig skogsblomma som inte mår bra av att plockas. Tillrättavisd

är en halvapa som lever på Madagaskar, "mindre känd under namnet ai-ai". Hat är en liten groda vars vrål kan "hålla en hel bygd vakent långt in på morgontimmarna". I den här förtrollade, tankeväckande världen kan man med fördel vistas hur länge som helst.

■ JOANNA NYLUND

– Min kusin släpade dit mig och sedan dess var jag helt såld på allt vad fusionmusik hette. Sen blev det Chick Corea, Mezzoforte och så vidare.

Matikainen tror att bandet även kan tilltala publik som inte lyssnat på så mycket jazz.

– Fast musiken är mångbottnad upplever jag ändå att det också finns en nivå som är ganska enkel i den. Även för den som inte kan analysera vad som händer i musiken fastnar melodin ganska lätt. Samtidigt finns där också sådant som de som hört musiken många gånger uppskattar, säger hon.

– Vi försöker hålla musiken enkel när

vi skriver den. Musikerna får ta i den och föra den till en annan nivå, säger Söderbacka.

Då Rautio kom med i bandet lades tillägget "Feat. Joonatan Rautio" i namnet.

– Namnändringen syftar på att gruppen förändrats i och med att solisten slutat och bandet numera spelar mest instrumental musik. Rautio är också en känd jazzmusiker och hans namn står för en sorts varudeklaration. Men jag skulle inte säga att han är någon större solist än vi andra, säger Matikainen.

– Men de längsta solona har han i alla fall, tillägger Svarar.

Bandet har nyss avslutat sin release-tournée för skivan *What Lies Ahead*. Turnén bestod av sju konserter, bland annat i Karleby, Jakobstad och Vasa. Genom sin tvåspråkiga prägel når nu bandet ut till en by publik.

– Vi samlas när vi ska genomföra något projekt. Det är ganska friskt, vi nöter inte upp varandra och låtarna. Vi får en viss intensitet när vi träffas, säger Söderbacka.

SOUL WHAT?

- Mikael Svarar – sång, wurlitzer, piano
- Eevalotta Matikainen – bas
- Martin Söderbacka – gitarr
- Toni Porthén – trummor
- Joonatan Rautio – saxofon

"En instrumental låt kan beröra folk precis på samma sätt som om man läser ur Bibeln."

Känner du Frans från Assisi?

BOOK

Franciskus av Assisi: sökare, poet, revolutionär

Författare: Gunnar Granberg
Förlag: Votum

Han beskrivs som en sökare, omvandlare och livsbeskrivare med förvånande aktualitet. Den som stiftar bekantskap med Francis bortom förutfattade meningar får möta en människa med exceptionell utstrålning. Francis är helt enkelt äkta och engagerande. Granberg sätter in Francis i hans egen omvärld och gör honom begriplig. Fattigdomsidealet, som är en hörnsten i Francis liv, var inget självändamål men ett uttryck för en djupare strävan efter frihet. Det var en protest mot prestige och själviskt ägande. Idealet innebar enkelhet och öppenhet. Francis lär sig att avstå för att kunna se det väsentliga i livet. Denna inre fattigdom kan Francis lära oss idag – oss som samlar prylar, försäkras oss om sårbara yttre garantier och är måna om vår egen ställning och rättmätiga plats. Francis vill visa oss att en öppenhet i kärlek är en verklig väg till mognad i att vara människa. En slags sammanfattning i Granbergs franciskusbok är slutkapitlet, rubricerat "Franciskus, en sökare som visar vägen för andra". Att vara sann mot sig själv och öppen för andra är en franciskansk devis som kan vara ett motto för vem som helst idag.

Det har skrivits åtskilliga biografier om Francis av Assisi. Nu har en ny bok om Francis kommit ut. Man kan fråga sig om det behövs ytterligare böcker om honom. Det är den svenska teologiedoktorn och pensionerade prästen i Svenska kyrkan, **Gunnar Granberg**, som har skrivit boken *Franciskus av Assisi: sökare, poet, revolutionär*. Med bokens titel motiverar Granberg skrivandet. Han plockar fram drag i Francis liv som visar på hans aktualitet, drag som kanske inte tidigare har framhållits så tydligt. Granberg menar att skillnaden mellan Francis tid och vår inte är så stor som avståndet i tid låter påskina. Francis liv visar på de existentiella frågor som ständigt är aktuella. Om liknande betingelser rådde under 1200-talet som idag, då finns det möjligheter att utforma det man kunde kalla en franciskansk livsstil i en ny tid.

Granberg menar att Francis var en revolutionär, inte i politisk-social mening, men genom att han präglade en alternativ livsstil som fick stor genomslagskraft redan under hans egen livstid. Det betydde en grundlig förändring i attityder som bidrog till bestående förändringar i både samhälle och kyrka. Tron var för Francis ingen privatsak, även om den personliga förändringen var viktig. Han var solidarisk med sin kyrka, även när han upplevde att den var inne på fel väg. Han sökte nya vägar inifrån och genomsyrade i små steg sin tids samhälle och kyrka.

Vi serveras ibland en romantisk, sentimental bild av en Guds däre som predikar för fåglarna. Han uppfattas som naiv och oförarglig. Granberg vill komma bortom schablonerna i kuriosakabinettet och hjälpa oss att upptäcka människan och påverkaren Francis. Han som kan visa på en riktning och ge oss vägledning i hur vi kan bli djupare människor i vår egen tid.

GUNNAR GRANBERG är doktor i kyrkohistoria och har skrivit en ny biografi om Francis av Assisi. FOTO: VOTUM FÖRLAG

Olle Carlsson och spelmansmusik i Tomasmässan

GÄST. Tomasmässan i Agri-colakyrkan i Helsingfors gästas söndagen den 30 oktober av den svenska kyrkoherden **Olle Carlsson** från Katarinakyrkan i Stockholm.

Carlsson föreläser på eftermiddagen under rubriken "Vad hindrar dig leva det liv, som du skulle vilja leva?" På kvällen kl. 18 predikar han i Tomasmässan.

Olle Carlsson utnämndes våren 2009 till kyrkoherde i Katarina församling. Han tog initiativ till nya Katarinamässan som nu är Svenska kyrkans mest välbesökta huvudgudstjänst.

Tomasmässan är denna gång delvis tvåspråkig, Olle Carlssons predikan tolkas på finska, medan övriga mässan går på finska. För musiken i mässan

svarar folkmusikerna **Timo Alakotila** och **Senni Valtonen** som förenar spelmansmusik med psalmer på ett nytt sätt. Tomaskören medverkar under ledning av **Inna Vintturi**.

FOLKMUSIKERNA Senni Valtonen och Timo Alakotila.

Höstböcker av Sjödin och Skytte

BOKAKTUELLA. De omtyckta och lästa författarna **Göran Skytte** och **Tomas Sjödin** utkommer med nya böcker i höst. Skytte rotar i svåra frågor i Nya Testamentet. Varför sade Jesus att man inte kan vara hans lärjunge utan att hata sin mor och far? Varför var Jesus så hård och otålig mot sina lärjungar: "Hur länge skall jag stå ut med er?", är några av

frågorna Skytte tar sig an. Tomas Sjödin skriver att han efter att ha gett ut mer än tio böcker, varit pastor i trettio år och förlorat två barn inser att själva poängen med att vara människa är att hitta sin plats. Han frågar sig hur man vet att man hamnat rätt och i jakten på svaret tar han hjälp av sin förebild och tvilling-själ Tomas Tvivlaren.

Mixa och Matcha

FRÅGESPORT. Mixa och matcha dina kunskaper i Kyrkpressens frågesport. Vår tävlande den här veckan är Dan Henriksson. Konstruerad av Jesper von Herten.

MEDTÄVLARE: DAN HENRIKSSON

Namn: Dan Henriksson.

Ålder: 55.

Yrke och/eller titel: Teaterchef på Klockriketeatern.
Hemort: Borgå.

Favoritmat och -dryck: Lasagne och rödvin.

Lyssnar helst på: Min vän Timo Korhonen som är gitarrist.

Favoritidrottsgren och/eller -lag: Nog är det säkert fotboll.

Rekommendera en bok: Aniara av Harry Martinson.

Skulle vilja resa till: Sydamerika.

Tråkigaste hemgörat: Städa efter mig själv, haha.

Min åsikt om frågesporter: Har ställt upp för dig två gånger så jag måste ju vara passionerat intresserad! Och pinsamt medveten om mina begränsningar.

Höjdpunkt från det gångna året: På ett privat plan att vi firat att vi varit gifta i 30 år. Utanför den privata sfären en konsertupplevelse i Philadelphia med kören The Crossing.

Motto eller slogan: Allt ordnar sig.

Om jag vore en biblisk person skulle jag vara: Maria. Det skulle inte vara så illa om ens barn skulle vara Jesus.

FRÅGESPORTSRESULTAT: 13/25

AMERIKANSKA 1900-TALS PRESIDENTER & LEVNADSÅR

a) Harry S. Truman	1) 1882-1945
b) Gerald Ford	2) 1884-1972
c) Franklin D. Roosevelt	3) 1890-1969
d) Dwight B. Eisenhower	4) 1913-1994
e) Richard Nixon	5) 1913-2006

Resultat: 0/5

LEKSAKSVARUMÄRKEN & URSPRUNGLAND

a) Playmobil	1) USA
b) Barbie	2) Japan
c) Hello Kitty	3) Italien
d) Stiga	4) Sverige
e) Kinder	5) (Väst)Tyskland

Resultat: 2/5

OLIKA EUROPEISKA LÄNDER & VAD DE ÄR VÄRLDSLEDANDE PÅ

a) Island	1) Världens största elkonsument per capita
b) Bosnien och Hercegovina	2) Högsta medellängden bland befolkningen
c) Tjeckien	3) Världens största konsumtion av öl per capita
d) Finland	4) Världens största konsumtion av mjölk per capita
e) Grekland	5) Världens största konsumtion av tobak per capita

Resultat: 5/5

FISKARTER & MÄNGD SOM FISKAS I FINLANDS HAVSOMRÅDEN (INTE SJÖAR OCH ÅAR) FÖR KOMMERSIELLT BRUK

a) Strömming	1) 192 ton
b) Sik	2) 275 ton
c) Gös	3) 570 ton
d) Lax	4) 726 ton
e) Abborre	5) 131 000 ton

Resultat: 1/5

FINLÄNDSKA FOTBOLLSKLUBBAR PÅ I OCH J & HEMSTAD

a) Ilves	1) Åbo
b) Inter	2) Jyväskylä
c) Jaro	3) Jakobstad
d) Jazz	4) Björneborg
e) JJK	5) Tammerfors

Resultat: 5/5

Svar:
Amerikanska 1900-tals presidenter & levnadsår: a-2, b-5, c-1, d-3, e-4
Leksaksvarumärken & Ursprungsland: a-5, b-1, c-2, d-4, e-3
Olika europeiska länder & vad de är världsledande på: a-1, b-2, c-3, d-4, e-5
Fiskarter & mängd som fiskas i Finlands havsområden (inte sjöar) för kommersiellt bruk: a-1, b-3, c-2, d-1, e-4
Finländska fotbollsklubbar på I & J & Hemstad: a-5, b-1, c-3, d-4, e-2

NYHET!

Med Eloflex får du tillbaka din frihet, en frihet som du kan fälla ihop och ta med dig överallt!

Hopfällbar elrullstol

Vi hjälper dig att hitta smartare lösningar för en enklare vardag!

Välkommen in!

VASA
HandiTec

Besöksadress: Sundomvägen 49, Sundom
tel. 010 3207080 • www.handitec.fi

Köpingsvägen 3, tel: 06 365 1209, må-fre 9-17, lö 9-13

Malax apoteks 100-års jubileumsvecka 7.11-11.11.2016

Måndag 7.11	kl 19-21	Föreläsning om sköldkörtelsjukdomar
– allmänläkare Ulla Slama, Malax Kyrkhem, Snickerivägen 2
Tisdag 8.11	kl 10-16	Produkt demonstration / Orion
Onsdag 9.11	kl 10-16	Biohit hälsotester
(bl.a. B12, D-vitamin, magtest, keliaki) Boka tid!
Torsdag 10.11	kl 10-15	Fotvårdsdag / Vasa yrkesinstituts elever
Boka tid!
Fredag 11.11	kl 9-17	Kaffebjudning

Malax Apotek
www.malaxapotek.fi

Fina erbjudanden hela veckan

SNICKAR SERVICE

KVALITET & SERVICE
-Nybygge
-Renovering
-Snickeri
-Badrum
-Båtinredning
-Pihla dörrar och fönster

Vijay Kongari
050-4331845

Annonsera i

KP
KYRKPRESSEN

Med en annons når du hela Svenskfinland.

Du når oss på:
044 027 0293,
050 092 4528

Eller via e-post:
annons@kyrkpressen.fi
www.kyrkpressen.fi

Besök Bed Invest på Vasara mässan 29-30 oktober för fina mässebjudanden. Bed Invest utökar samtidigt sin verksamhet och öppna i november en butik i Vasa, mitt i Smedsby centrum.

Bed Invest
Wake up happy everyday

Bed Invest
+358 442573744
bedinvest@gmail.com
www.bedinvest.fi

FINLANDS STÖRSTA FÖNSTER- & DÖRRLAGER

BILLIGASTE!

LEVERANS GENAST!

NORDIC sale

Granvågen 1, 68555 Bosund
T. 721 0111, sale@nordicsale.fi
www.nordicsale.fi

BERÄTTA OM DIN FÖRSAMLING!

Den här sidan finns till för dig. Roliga verksamhetsidéer, festliga jubileum eller en viktig gemenskap. Skriv, fotografera och berätta om vad som händer i DIN församling! Skicka in din artikel till redaktionen@kyrkpressen.fi. Redaktionen väljer och redigerar materialet.

I MIN FÖRSAMLING

MARKNAD

ÖNSKAS HYRA

Skötsamt, heltidsarbetande par (f. -89 och -90) önskar hyra trähälselägenhet i Martins, Norrstan eller P. Arthur i Åbo. Tel: 040-7242648

Pålitlig, lugn och skötsam 24-årig kvinna söker en etta i H.fors. Hyra max 700€/månad. Tel: 044-0407878

UTHYRES

Stiftelsen Lillesgården erbjuder förmånliga pensionärsbostäder (ettor) i Nordsjö, ej serviceboende. 0505903780 må-to 9-12.

Matteus åldringshemsstiftelse hyr ut 52 m² (2 r+k) i Kasberget, Helsingfors, som bostad för person över 60 med låg inkomst (rökfri, inga husdjur). Inte serviceboende. Hyresgästen ska gärna ha anknytning till östra Helsingfors. Rörrening i husbolaget om 1-2 år. Intresserade ombuds kontakta hedvig.stenman@welho.com eller tfn 09-3492613. Ansökan kan också postas till Matteus åldringshemsstiftelse, Åbohusvägen 3, 00900 Helsingfors.

Visste du att...

du kan lämna in din hyresannons via webben?

När du lämnar in via webben sparar du också serviceavgiften på 5 euro.

www.kyrkpressen.fi

Församlingshemmet firar 80 i Borgå

Församlingshemmet i Borgå svenska domkyrkoförsamling firar 80 år i dagarna tre med program för församlingsmedlemmar i alla åldersgrupper.

Församlingshemmet är i stor användning och en viktig träffpunkt för Borgåborna. Församlingen ordnar egen verksamhet där, men många föreningar hyr också in sig i huset. Domkyrkoförsamlingens församlingshem vid Runebergsgatan 24 invigdes år 1936. Domprosten **Gustaf Storgårds** med maka **Ina** hade ivrigt verkat för att få till stånd en samlingsplats för verksamheten och bostäder för en präst och en diakonissa. Ritningarna är gjorda av arkitekt **Lars Sonck** och altartavlan i stora salen är målad av konstnär **Hanna Frosterus-Segerstråle**.

I dag samlas här bl.a. församlingens körer till sina övningar, pensionärs- och missionsluncher, fredscafé, minnesstunder och det ordnas många större evenemang.

I första våningen finns Café Ankaret, diakonikansliet med diakonimottagning och musikrummet samt ett kök som allmänheten får använda. Cafét är öppet tre dagar i veckan. Olika konstnärer ställer också ut sina verk där. I musikrummet intill ryms 30 personer. Här samlas bl.a. baby- och knatterytymiken och mindre grupper. I översta våningen finns Ungdomsvåningen (UV) och kansliet för barn- och ungdomsverksamheten samt musikkansliet.

■ GUNVOR HADDAS

FÖRSAMLINGHEMMET ÄR i stor användning och en viktig träffpunkt för Borgåborna. FOTO: JOHAN STRAND

Program under festdagarna:

To 27.10 kl. 18.30 Kalas på Ungdomsvåningen, "Explosion das haus" med kalasservering.

Lö 29.10 kl. 16 Knattekyrka i Lilla kyrkan, Freddi Wilén, Camilla Wiksten-Rönnbacka, dagklubbarn. Servering i församlingshemmet, Café Ankaret.

kl. 18 Fest för hela församlingen i stora salen

Sö 30.10 kl. 12 Högmässa i domkyrkan, Smeds, Lindgård, avskedspredikan Mia Anderssen-Löf, Söderström, Helenelund, Gaudemuskyren. Färdtjänst.

Efteråt Festlunch i församlingshemmet. Meny: Battsoppa, rostbiff med till-

lägg och jordgubbstårta. Pris: vuxna 10 €, barn 5 €. Anmälan per e-post via van.antman@evl.fi eller tfn 019-661 1221 senast 24.10.

DETALJPROGRAM FÖR FEST FÖR ALLA 29.10. KL. 18
Välkomstord av Gun Geisor och Freddi Wilén
Allsång

Festtalare Gunvor Flykt
Musik av barnkören Diskanten

Festtalare Catharina von Schoultz

Musik av Borgå kammarkör med solister och band, dir Eric-Olof Söderström

Servering
Gästartist Jan-Erik Andelin
Musik av Just4Fun

Avslutningsord Mats Lindgård

Leschehemmet

Ett svenskspråkigt servicehem, i havsnära jugendmiljö, i södra Helsingfors

Hemmet erbjuder tryggt boende med utbildad svenskspråkig personal dygnet runt. Kosthållt förestås av en egen matglad kock.

Vi erbjuder även sjukskötartjänster, läkarmottagning, fysioterapi, frisör och fotvård samt olika aktiviteter. För kortare perioder erbjuds intervallvård. För tillfället nyrenoverade lägenheter lediga!

Kontakta vice föreståndare Jessica Suomivuori för mera information, 040-134 9970

jessica.suomivuori@leschehemmet.org

adress: Villagatan 3, 00150 Helsingfors

hemsida: www.leschehemmet.org

Vi inom Hugo och Maria Winbergs stiftelse bygger framtidens serviceboende.

Tunahem serviceboende under planering med fokus på vård och service på svenska, centralt läge och grön oas i Esbo.

Vänligen kontakta Pia Hannuksela, tel 050 346 1207, kl 13-15.

Tunahem serviceboende, Framnäsängen 4, 02230 Esbo.

www.tunaberg.net

I MIN FÖRSAMLING

Ett folk på väg

VARJE HÖST firar Kvevlax missionskyrka, Elimförsamlingen och Kvevlax församling en ekumenisk helg. Årets möteshelg i Kvevlax arrangerades 14-16 oktober. Som en del

av programmet hölls en kyrkvandring från Elimkyrkan via Missionskyrkan till Kvevlax kyrka.

Vid Elimkyrkan fick vandrarna stämma upp i lovsång och tillbedjan. Vid

Missionskyrkan bjöds det på undervisning av **Kaj Holtti**. Bön, förbön och kaffe avslutade vandringen i församlingshemmet vid Kvevlax kyrka.

INKAST MONICA VIKSTRÖM-JOKELA

Onödigt?

ALLA SOM HAR läst Nick Hornbys klassiker High Fidelity vet att böjelsen för att göra upp listor kan vara både en passion och ett gissel. Jag skriver listor när jag blir stressad: franska streck för allt jag ska göra. Det känns så uppmuntrande att få stryka över den ena avklarade uppgiften efter den andra. Ibland skriver jag till och med in något jag redan har gjort på listan, och stryker strax över det, bara för tillfredsställelsen.

Jag har också en lista över Onödigheter. På toppen konkurrerar sådana uppenbara idiotier som separat sommar- och vintertid och det där osannolika trafikmärket som efter varenda tunnel på motorvägen mellan Åbo och Helsingfors talar om att tunneln du nyss körde igenom nu har tagit slut. Jag menar: borde jag alls få ha körkort om jag inte redan har insett den omständigheten?

Längre ner på min lista finns mer seriösa onödigheter, vissa med ett frågetecken. Böckerna, till exempel. De som min man och jag så ivrigt samlade på oss ända upp i 40-årsåldern. Plötsligt inser man att en stor del av dem inte fyller någon annan funktion än att stå i bokhyllan. Kan en bok vara onödig? Det är en lätt hädande tanke - men vi börjar våga åt att en hel del ägodelar har en plats på listan över onödigheter.

INTRESSANT ÄR att jämföra sin egen lista över onödigheter med andras: Vad är onödigt för dig men outhärligt för mig? I ljuset av den senaste tidens debatt har jag frågat mig vad som borde finnas med på vår kyrkas lista över onödigheter. Ska den kyrkliga vigseln faktiskt stå på den listan? Jag vet att det fungerar så i många länder: borgerlig vigsel för alla och så en välsignelseakt i någon kyrka om man vill, och jag har varit med om väldigt vackra välsignelser av ingångna äktenskap. Men alla de par som verkligen vill viga i kyrkan? Det är fråga om en massa människor, en av kyrkans stora, betydelsefulla kontaktytor till sina medlemmar. Varför skulle kyrkan föra upp vigseln på listan över onödigheter, bara för att åsikterna går isär om vilka par som får viga? Dubbla ceremonier höjer ribban för att ett par alls ska vända sig till kyrkan.

VID DE STORA vägskålen i livet stannar vi upp, och känner fläkten av helighet. Det gäller också de vägskål som inte är officiella sakrament. Också den som inte brukar söka sig till kyrkan kan just då känna att man vill ta de första stegen på den nya vägen tillsammans med Gud, vill att hela ceremonin ska handla om mer än byråkrati och juridik. Vigs-lar och konfirmationer är idag två av vår kyrkas mest frekventerade och värdefulla mötesplatser för dess medlemmar.

Jag hör till dem som hoppas på den dagen då alla par som vill ingå äktenskap får göra det på lika villkor. Men inte genom att jämlikt frånta alla par rätten att viga inför Guds altare, utan genom att låta alla viga där. På listan över onödigheter hör vigseln inte hemma.

Monica Vikström-Jokela är redaktör, författare och regissör.

FLYKTINGAR RÄTTVISA

Kyrkoasyl kan förstärka demokratin

Torsten Winter ifrågasätter kyrkoasylen i KP den 20 oktober. Här är några kommentarer. Kyrkoasyl är inte att "gömma flyktingar". Det är en öppen process där kommunikationen med lokala myndigheter är viktig.

Kyrkoasyl är ett sätt för kyrkorna att visa på det omänskliga i regeringens skärpta asylpolitik. Asylpolitikens strävan bör vara att erbjuda skydd åt de skyddslösa, inte (som det verkar) att på förhand göra upp riktlinjer för hur många som ska få stanna.

Kyrkoasyl är ett undantag från regeln. Om reglerna tolkas humant behövs

"Kyrkoasyl inleds alltid på den asylsökandes eget initiativ som en sista utväg om personen känner sig rädd eller hotad."

inte kyrkoasyl, men när människor skickas tillbaka till krigförande länder eller om de riskerar förföljelse för sin tro, sexualitet eller politiska syn kan kyrkoasyl vara ett redskap för en rättvisare behandling

av deras fall.

Kyrkoasyl inleds alltid på den asylsökandes eget initiativ som en sista utväg om personen känner sig rädd eller hotad. Därefter tar församlingen ställning till hur den kan hjälpa.

Kyrkoasyl har inget direkt juridiskt skydd, däremot är det en tradition som myndigheterna hittills valt att respektera. Kyrkoasyl bryter inte mot lag och ordning, den ses istället som ett sätt att utöva demokrati och förstärka tron på rättssamhället och samhällets grundlagsstadgade plikt att värna om de svaga. Om myndigheterna mot

förmodan skulle förbjuda kyrkoasyl och kyrkorna skulle fortsätta erbjuda asylsökare skydd, då skulle kyrkoasyl närmast definieras som civil olydnad. Den som erbjuder kyrkoasyl kan då ställas till svars och argumentera för sin sak i rätten. Det finns historiska exempel på hur civil olydnad lett till mera demokratiska samhällen. Ett exempel är Martin Luther King Jr. och medborgarrättsrörelsen i USA.

JANI EDSTRÖM

Ansvarsveckans projektsekreterare

TILL YLES FÖRVALTNINGSRÅD

Andaktsprogram behöver bra sändningstider

Undertecknade kyrkosamfund har tagit del av planerna på förnyelsen av Yles tv-kanaler 2017.

Med tanke på Yles lagstadgade uppdrag att "tillhandahålla andaktsprogram" vill vi uppmärksamma Yles förvaltningsråd på behovet och betydelsen av att de svenska andaktsprogrammen ges ändamålsenliga sändningstider på den delade kanalplatsen och en användarvänlig struktur och paketering på Arenan.

För tv-gudstjänsternas del handlar det om att säkerställa en sändningstid på söndag, förslagsvis kl. 12.00. Detta för att göra det möjligt för tittarna att fira gudstjänst då sådana firas i landets kyrkor. Nu har sändningstiderna varierat vilket försvårat programmens tillgänglighet och användning.

Vi ser det också som angeläget att programmet Himlaliv ges sändningstider som finns inom prime-

time och möter den avsedda målgruppen.

Eftersom det årligen sänds endast 10 finlands-svenska tv-gudstjänster skulle det också vara viktigt att Svenska Yle ges möjlighet att sända SVT:s gudstjänster på den delade kanalplatsen.

Överlag förhåller vi oss något kritiska till den planerade förnyelsen. Även om den görs i syfte att svara på tidens krav så riskerar den att uppfattas som en försämring och utmanar uppfattningen om att Yle betjänar olika befolkningsgrupper likvärdigt.

**KRISTLIGA RADIOUTSKOTTET
GENOM DESS REPRESENTANTER
EVANGELISK-LUTHERSKA KYR-
KAN I FINLAND
FINLANDS ORTODOXA KYRKA
FINLANDS SVENSKA ADVENT-
KYRKA
FINLANDS SVENSKA BAPTIST-
SAMFUND**

**FINLANDS SVENSKA METODIST-
KYRKA
FINLANDS SVENSKA PINGST-
SAMFUND
FRÄLSNINGSARMÉN**

**KATOLSKA KYRKAN I FINLAND
MISSIONSKYRKAN I FINLAND**

Helsingfors den 20 oktober
2016

"Varför skulle kyrkan föra upp vigseln på listan över onödigheter, bara för att åsikterna går isär om vilka par som får viga?"

"Eftersom det årligen sänds endast 10 finlandssvenska tv-gudstjänster skulle det också vara viktigt att Svenska Yle ges möjlighet att sända SVT:s gudstjänster på den delade kanalplatsen."

OPINION INFORMATION

Skicka insändaren till:

Kyrkpressen/opinion
Sandvikskajen 13, 00180 Helsingfors
E-post: redaktionen@kyrkpressen.fi

Insändare måste förse med skribentens namn samt för redaktionens bruk även adress och telefonnummer. Anonyma inlägg accepteras endast i undantagsfall.
Obs! Insändarnas längd är högst 1 200 tecken. Redaktionen förbehåller sig rätten att förkorta insändarna.
Insänd text returneras inte.

LAGSTIFTNING MEDMÄNSKLIGHET

Kyrkan pekar på människan

Kyrkans ställningstagande om flyktingar fungerar som en påminnelse om behovet av att ständigt ha med den etiska dimensionen i debatten. De lagar som vi har stiftat kan nämligen leda till orätt-

visa resultat. Då får vi inte gömma oss bakom formalism utan vi måste våga diskutera den grundläggande frågan: hur ska jag möta den andra?

Föreståndare för Institutet för mänskliga rättigheter vid Åbo Akademi Elina Pirjatanniemi på kolumnplats i HBL

Biomed's starka och förmånliga nyhet för kvinnors välmående

**STARK
TRANBÄR
+ Mjölksyre-
bakterier**

Urinvägsinfektioner är vanliga infektioner hos kvinnor och de behandlas oftast med antibiotika. Det finns dock många biverkningar med upprepade antibiotikabehandlingar, så som förändringar i tarmfloran, störningar i matsmältningssystemet, försämrade immunsystemet och uppkomst av svampinfektioner. En annan vanlig biverkning är Candida jästsvamp. Urinvägsproblem är en smärtsam åkommor som förekommer främst hos kvinnor, men även hos män och barn. I en avhandling från Umeå universitet kan man konstatera att inmundigandet av tranbärssaft i samband med och även efter antibiotikabehandling minskar risken för nya infektioner hos barn med upp till 40 procent. Enbart med antibiotikakur återkommer infektionen hos vart tredje barn. Tranbärssaft har redan länge använts som ett naturligt sätt att sköta urinvägarernas välmående. Tranbärssaftens kraft grundar sig på antimikrobiella ämnen som hindrar bakterietillväxt. De mycket sura tranbären gynnar urinvägarna. Bären hjälper till att sänka urinens pH och försvaga de skadliga bakteriernas tillväxtförhållanden.

Biomed's STARK Tranbär är en unik kombination av tranbärsextrakt och åtta olika snälla mjölksyrebakteriestammar som hjälper till att upprätthålla urinvägarernas naturliga tillstånd.

Passar för kvinnor, män och barn. En kapsel per dag räcker!

www.biomed.fi

Vi ses på bokmässan!

Helsingfors 27–30.10

Torsdag 27.10

Kl. 16
Nåd för nya världar

Hur smakar den lutherska nåden? **Karin Löfgren** och **Johan Westerlund** samtalar om behovet av Martin Luther.
Tottiscenen

Fredag 28.10

Kl. 15.30
Om konsten att tro, hoppas och verka
En biografi över **John Vikström** skriven av **Gustav Björkstrand**. Kyrkpressens chefredaktör **May Wikström** samtalar med dem om kyrka, samhälle och vägen framåt.
Edith Södergran-scenen

Lördag 29.10

Kl. 15.30
Söndagskola för vuxna
Hur ser det ut när en frän och frejdig teolog sätter vuxna på söndagsskolbänken? Tja, ingen katederundervisning utlovas åtminstone av **Patrik Hagman**.
Totti-scenen

Söndag 30.10

Kl. 14.30
Ett "PS" för vår tid

– det nya tillägget till psalmboken. Första advent är det officiella premiär för 147 nya psalmer på svenska. **Karin Erlandsson** och **Johanna Almark-Mannila**.
Totti-scenen

Kl. 15

Låt dig inspireras!

Ja! Äntligen! Årets inspiratör och bloggare Amanda Audas-Kass kommer i bokform med visa vardagstankar.
Totti-scenen

Kl. 16

När allting faller på plats

Är det här **Tommy Hellstens** ärligaste bok? Kanske. Terapeuten och teologen brottas med frågan om att misslyckas, förlora och motvilligt hitta Gud i alltsammans.
Totti-scenen

Kom och träffa oss som jobbar på Fontana Media, hör våra författare tycka och tänka klokt och fynda höstböcker! Fontana Medias monternummer: **6m80**, i Helsingfors mässcentrum. **Välkommen!**

